

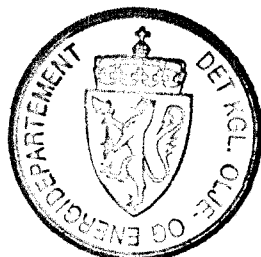
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET
STATSRÅD Tord Lien

KONGELIG RESOLUSJON

**BKK Nett AS – konsesjon for bygging av ny 300(420) kV kraftledning Modalen –
Mongstad i Sogn og Fjordane og Hordaland**

Kongelig resolusjon av

(Foredratt av statsråd)

BKK Nett AS – konsesjon for bygging av ny 300(420) kV kraftledning Modalen – Mongstad i Sogn og Fjordane og Hordaland

1. Innledning

BKK Nett AS (BKK Nett) søkte 24. september 2010 konsesjon etter energiloven § 3-1 til bygging og drift av en 420 kV kraftledning fra Modalen (Steinsland) koblingsstasjon til Lindås transformatorstasjon. Ledningen vil inntil videre bli drevet med 300 kV spenning. Det er omsøkt flere traséalternativer på strekningen, deriblant flere alternativer gjennom Stølsheimen. Det er også søkt om å bygge nye transformatorstasjoner ved Steinsland og i Haugsværdalen. BKK Nett sendte også tilleggsøknader i brev av 14. mai 2012 og 6. desember 2012. BKK Nett sendte oppdaterte kostnadstall og kommentarer til departementets spørsmål i brev av 18. september 2014.

2. Konklusjon

Departementet tilrår at BKK Nett i medhold av energiloven § 3-1 gis konsesjon ved kongelig resolusjon til bygging og drift av en ny 300(420) kV kraftledning med tilhørende elektriske installasjoner, fra Steinsland koblingsstasjon i Modalen kommune til Lindås transformatorstasjon i Lindås kommune. Tiltaket berører Modalen, Masfjorden, Gulen, Austrheim og Lindås kommuner. Ledningen skal bygges etter trasé 2.0 med start i Steinsland – 3.0 – 1.1a – 3.1A – 2.0 – 2.2 – 2.3 – 2.4A – justert alternativ 1 – 3.3 – justert alternativ 2.5/1.0 – 1.6 – 3.4B. Ledningen kan inntil videre drives med 300 kV spenning.

Den om lag 62,5 km lange ledningen skal starte i ny T-avgreining i Steinsland i Modalen kommune, via ny Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune, videre via trasé gjennom Gulen med sjøkabel fra Iledalsvågen til landtak på Mongstad med luftledning videre til Lindåsneset transformatorstasjon i Lindås kommune. BKK Nett gis konsesjon til å bygge koblingsstasjon ved Steinsland kraftverk, men denne skal midlertidig bygges og drives som T-avgreining. Det gis også konsesjon til bygging av ny Haugsvær transformatorstasjon. Det gis ikke konsesjon til utvidelse av Frøyset transformatorstasjon, da behovet ikke lenger er tilstede.

Store deler av ledningen går i områder med god avstand fra bebyggelse, og er derfor lite synlig fra områder med boliger. Ledningen vil være mest synlig der den krysser daler med bebyggelse eller vei. På strekningen fra Matre til Frøyset vil 420 kV-ledningen

erstatte eksisterende 132 kV-ledning, som vil bli revet. Tiltaket legger også til rette for å rive 132 kV Frøyset – Mongstad. 420 kV-ledningen vil bli et nytt, synlig inngrep i fjellområdet Stølsheimen, som brukes mye i forbindelse med friluftsliv. Traseen gjennom Stølsheimen unngår særlig verdifulle områder for friluftsliv og kulturmiljø og går i stor grad i områder som allerede er berørt av tekniske inngrep i forbindelse med tidligere vannkraftutbygging.

Gjennom prosessen har det kommet forslag til NVE om mange nye traseer og løsninger, noe som har bidratt til at trasévalget for ledningen er meget godt tilpasset allmenne og lokale hensyn.

For å redusere de negative virkningene tilrår departementet en rekke vilkår om kamuflering av master, merking av liner for å redusere risikoen for fuglekollisjoner, skånsom skogrydding og utarbeidelse av en miljø-, transport og anleggsplan. Med valg av landtak for sjøkabel i Iledalsvågen, unngås også at ledningen berører landskaps- og kulturminneverdiene i Postvågen.

Ledningsanlegget vil etter Olje- og energidepartementets vurdering ha akseptable miljø- og arealmessige konsekvenser.

3. NVEs innstilling

NVE avga innstilling til departementet den 30. september 2013. NVE tilrår at BKK Nett meddeles konsesjon til anleggene i medhold av energiloven. NVE tilrår også at BKK Nett og BKK Nett produksjon AS gis konsesjon for ombygging av 132 kV-ledningene for tilknytning av kraftverkene Matre og Stordal til ny Haugsvær transformatorstasjon. Det vises til "Bakgrunn for innstilling" (NVEs ref. NVE 200806673-239, OEDs ref. 09/690-5).

NVE vurderer de samlede samfunnsmessige fordelene utvilsomt å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. NVEs tilrår at BKK Nett og BKK Produksjon AS gis samtykke til ekspropriasjon i medhold av oreigningslova for de omsøkte anleggene.

Fra innstillingen siteres NVEs konklusjon:

"Etter en helhetlig vurdering er det NVEs tilrådning til Olje- og energidepartementet at BKK Nett AS gis konsesjon i medhold av energiloven for omsøkte 420 kV kraftledning fra Steinsland i Modalen kommune, via ny Haugsvær transformatorstasjon og utvidet Frøyset transformatorstasjon i Masfjorden kommune, via trasé gjennom Gulen og Austrheim kommuner til Lindåsneset transformatorstasjon i Lindås kommune. NVE tilrår at ledningen bygges etter trasé 2.0 med start i Steinsland – 3.0 – 1.1a – 3.1A – 2.0 – 2.2 – 2.3 – 2.4A – justert alternativ 1 – 3.3 – 1.0 – 1.6 – 3.4b. Ledningen vil bli ca. 62,5 km lang og vil inntil videre drives med 300 kV spenning. NVE tilrår at BKK Nett gis konsesjon til å bygge koblingsstasjon ved Steinsland kraftverk, men at denne midlertidig skal bygges og drives som T-avgreining. Det tilrådes også bygging av ny Haugsvær transformatorstasjon og utvidelse av Frøyset transformatorstasjon.

Forsyningsikkerheten til Bergensområdet vurderes i dag ikke som god nok. En ny ledning mellom Modalen og Mongstad vil sammen med konsesjonsgitt ledning Mongstad – Kollsnes, gi en tredje forbindelse inn til Bergensområdet. Nettet vil på den måten tåle utfall av én ledning uten at det fører til avbrudd i forsyningen. Etter NVEs vurdering vil den omsøkte ledningen føre til en sterk forbedring i forsyningsikkerheten til Bergensområdet og være viktig for å etablere en robust kraftforsyning. Ledningen vil også gi tosidig forbindelse til Mongstad og Kollsnes, og styrke forsynings situasjonen i disse to punktene."

4. Høringer

4.1 NVEs høring av konsesjonssøknad og konsekvensutredning

NVE sendte konsesjonssøknaden med tilhørende konsekvensutredning på høring 22. oktober 2010. NVE sendte tilleggssøknader og tilleggssutredninger på høring henholdsvis 15. mai 2012 og 10. desember 2012. Innkomne høringsuttalelser er inntatt i vedlegg C til NVEs innstilling.

4.2 Olje- og energidepartementets høring av NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet sendte NVEs innstilling på høring den 9. oktober 2013 med høringsfrist 14. januar 2014. Nedenfor finnes et sammendrag av de innkomne uttalelsene.

Masfjorden kommune mener på at ledningstraseen vil utgjøre et stort inngrep i turterrenget i fjellheimen, og påvirke hverdagen til mange i lokalsamfunnet. Kommunen krever at konsesjonsmyndighetene pålegger kabling av 132 kV ledningen fra koblingsanlegget på Matre og gjennom Grøn Næringspark Matre. Kommunen krever videre at planlegging og tilrettelegging av hele området i Haugsværdalen til formålet industriareal med en turvei med minimum 2 meters bredde mellom boligområdene Haugsvær og Trodal.

Masfjorden kommune krever at OED gir BKK Nett konsesjon til å kable 300 (420) kV linje fra nordsida av fylkesvei 570 til koplingspunkt for sjøkabel i Iledalsvågen. Traseen for sjøkabel fra Iledalen til Fensfjorden må plasseres slik at den ikke hindrer allmenn ferdsel til sjø i området. Kommunen ber også om at det prioriteres å utforme skulpturmast i Kråkehaugane ved Sleirsvatnet.

Masfjorden kommune prioriterer alternativ 3.1A framfor 3.1B for fremføring av ledningen over Gråhøgda i nærheten av Matre. Kommunen skriver også at det må vises hensyn til landskap og nærføring til Mollandstølen ved plassering av mastepunkter på denne strekningen.

Gulen kommune ønsker jordkabling i Iledalen til kabelendepunkt nord for fylkesvei 570, alternativt jordkabling i Iledalen til kabelendepunkt sør for fylkesveien. Ilandføring i Postvågen gir den klart mest uheldige traseen for Gulen kommune. Gulen kommune

oppfordrer til at grunneiernes interesser blir tatt hensyn til ved valg av traséalternativ. Kommunen krever jordkabel opp Iledalen. Merkostnadene med dette vil være 13,8 millioner kroner eller 17,4 millioner kroner dersom det kables opp nord for fylkesveien. Det dyreste alternativet er både fra grunneierhold og fra kommunen vurdert som det beste alternativet. Gulen kommune understreker utfordringer med liten del folketallsvekst, og at utvikling av Hovden Bustadfelt er viktig for å løse dette problemet. Kommunen mener at en luftledning vil skremme folk fra å bosette seg i Hovden, samt at ledningen vil kunne legge mer omfattende føringer på annen utnyttning av området. Kommunen viser også til at eier av Gnr/bnr 60/1 har henvendt seg til kommunen for om mulig å påvirke kommunen til ikke å støtte traséalternativ 1.6, da dette alternativet gir uheldig oppdeling og vil føre til skogdriftsvansker på eiendommen.

Kommunen viser også til at NVE innstiller på å sanere eksisterende 132 kV ledning Frøyset – Mongstad, noe kommunen mener bør revurderes på grunn av at Skipavik næringsparks behov for strømforsyning. Eventuell utbygging av vindkraft i kommunen må også inn i denne vurderingen.

Lindås kommune er positiv til innstilte alternativ 3.4b mellom ny Lindåsneset transformatorstasjon og Fensfjorden. Kommunen peker på at det bør velges mastetyper som innvirker minst mulig på næringsarealer, spesielt på det siste strekket opp mot transformatorstasjonen. Det er viktig for kommunen at ledningen ikke kommer i konflikt med fremtidig trafikk i krysset inn til Mongstad Vekst-området og BoH havna. Kommunen er opptatt av at det for landtaket i Lindås benyttes løsninger som medfører at minst mulig fremtidig potensielt kaiareal går tapt.

Bergen og Hordaland Turlag mener det ikke bør bygges kraftledning i Stølsheimen, og har tidligere foreslått at ledningen kables i jord langs bilveien gjennom Modalen. Den nye 420 kV-ledningen vil være et nytt synlig inngrep i fjellområdet Stølsheimen. Området er attraktivt for lokalbefolkninga og har viktige stølsområder. De sentrale delene av Stølsheimen har status som landskapsvernområde. Felles for alle traséalternativ er at de alle på et eller annet vis vil gå over fjellområdet som utgjør den sørlige delen av Stølsheimen. Turlaget oppfordrer Olje- og energidepartementet til å følge NVEs tilrådning 30. september 2013 for området Stølsheimen, og at Kringlebotn fremdeles blir skånet for linjeframføring. Turlaget er opptatt av at det blir stilt vilkår i konsesjonen som er med på å ivareta en skånsom bygging av linjen gjennom Stølsheimen, og at det særlig blir tatt hensyn til natur- og friluftslivinteresser.

Arne Berg mener at 132 kV ledningen fra Matre kraftverk må kables 600 meter gjennom Grønn Næringspark slik BKK Nett har søkt om. Berg skriver at Matre alltid har hatt knapphet på arealer, og at bygda har måttet tåle store inngrep. Ledning i luft vil legge begrensninger på etablering av et «Stølsheimen Opplevingssenter» inkludert flytting av Bjørn West Museet. Berg peker også på nærføringsproblematikk og høye målinger av magnetfelt. Berg skriver videre at det er positivt at NVE i innstillingen ikke ønsker å legge traseen etter alternativ 2.0 gjennom Kringlebotnvassdraget.

Arnold Matre og Kristin Midtgård protesterer mot riggplass i Matresdalen på grunn av konflikt med store kulturverdier. De er også imot at den nye 132 kV-ledningen gjennom Matre bygges som luftledning, og mener det er dokumentert at fordelene for bygda forsvarer de ekstra kostnadene kabling vil medføre. De peker på de negative landskapsinngrepene som er påført bygda gjennom 60 år med kraftutbygging, og at luftledningen vil medføre økt belastning for Matre. De peker på at Matre er den bygda langs hele 420 kV-traseen som klart er påført størst negative virkninger. Ny 420 kV kraftledning bør i minst mulig grad berøre områder i Stølsheimen der det i dag ikke går kraftledninger. Alternativet som er tilrådd frå NVE er bedre enn noen av alternativene som var ute på høring.

Grunneierne på Litle-Matre v/Håkon Matre er imot en trasé som går over høydedraget Gråsida (855 moh), da ledningen vil være godt eksponert. De er også skeptiske til Masfjorden kommunestyres uttalelse og grunnlaget denne er basert på, der det prioriteres alternativ 3.1a. Grunneierne krever alternativ 2.0 på hele strekningen over Stølsheimen, for å unngå å krysse over Gråsida, alternativt en kombinasjon av alternativ 1.1a og 2.0. De peker også på at konsekvensutredningen for friluftsliv prioriterer alternativ 2.0 fremfor alternativ 1.1a.

Matre og Haugsdal Helselag krever at 132 kV ledninga fra Matre kraftverk kables gjennom "Grøn Næringspark", slik BKK har søkt om. Helselaget peker på at Matrebygda har et lite areal. Matre og Haugsdal Helselag har lagt ned store ressurser i opparbeiding av "Grøn Næringspark", der eksisterende kraftledning i dag båndlegger viktige arealer for videre næringsutvikling og trivselstiltak. Helselaget peker på at det er usikkerhet knyttet til påvirkning av magnetfelt for boliger i området.

Malena og Ivar Helge Matre krever at 132 kV ledning fra Matre Kraftverk til inngangen av Matredalen kables som avbøtende tiltak, og mener at det er et rimelig krav sett hen til den betydelige kraftproduksjonen i kommunen. Matre peker på nærføringsproblematikken til bruk 33, som ligger svært nær ledningen, og vil komme langt over utredningsgrensen hva gjelder magnetfelt. De stiller også spørsmålsteget ved at ledningen er dimensjonert for 2000 ampere, men de målinger som er foretatt er ved 500 ampere. De mener i tillegg at støy fra ledningen ikke inngår i grunnlaget for vurderingen hvorvidt ledningen skal kables. De peker på at kostnaden for en eventuell riving av huset må inngå som en del av vurderingsgrunnlaget. Matre peker også på at ledningen utgjør en potensiell fare for helikoptertrafikken.

Kristen Bergsvik er ikke imot selve traseen som går over hans eiendom (innstilt alternativ 3.3), men protesterer på avmerket riggplass like ved eiendommen.

Ørjan Daae motsetter seg alternativ 1 forbi Sleirsvatnet, som er innstilt av NVE, da Daae mener dette er klart verst for hans eiendom. Masten vil komme klart synlig opp i landskapsbildet. Daae ønsker å flytte masten lengre mot øst eller fjerne den. Han viser til at BKK har uttalt seg at det er mulig å bygge ledningen uten denne masten, i samme

trasé som alternativ 2.5, men at de da vil justere de andre mastene noe. Ved å flytte/fjerne denne masten vil de totale konsekvensene i området reduseres.

Grunneiere på Steine og Ytre Haugsdal er i mot et alternativ med framføring av den nye kraftledningen på østsiden av Steinsvatnet mot til Postvågen og videre med sjøkabel over Fensfjorden, da traseen vil krysse nåværende og framtidige områder for boligbygging. Grunneierne vil tilrå at NVE og BKK utreder en alternativ trasé mellom dagens trasé som den nye ledningen skal følge og knutepunkt for sjøkabel over Fensfjorden. Grunneiernes forslag til alternativ trasé er fra punkt ved Svelivatnet, mellom Steinefjellet og Vardefjellet, langs fylkesgrensen i dalføret Iledalen til strandlinjen ved Krokesunda, med jordkabel det siste stykket. De ber også om at traseen for sjøkabel i Fensfjorden blir plassert slik at den ikke er til hinder for småbåttrafikken gjennom Krokesunda.

John Høyvik mener at NVE har vurdert traséalternativene mellom Frøyset og Iledalsvågen på feilaktig grunnlag, og at det ikke stemmer at alternativ 2.6 vil bli 0,5 dyrere som følge av høyere master og en ekstra mast. Han mener at ledningen bør bygges etter alternativ 2.6 for å spare furuskog og for å ta vare på restverdien av eiendommen.

Trygve Asbjørn Wergeland er eier av hyttetomt ved sjøen i Iledalen, gnr. 62 bnr. 39, like øst for ilandføringspunktet for sjøkabelen. Han skriver at kraftledningen og sjøkabelen vil ligge svært nær tomten, noe han mener vil medføre sterkt redusert verdi i bruk og oppleving. Han skriver at det er gitt tillatelse til å anlegge skogsbilvei ned i Iledalen, men det har ikke blitt realisert. Han peker på at BKK Nett har planlagt anleggsvei langs kabeltraseen ned Iledalen.

Ved senere dobling av kablene har man bruk for anleggsveien igjen, og en permanent vei kan dermed komme til nytte senere også. Dette vil kunne kompensere et stykke på vei for ulempene og verdireduksjonen. Han oppfordrer departementet å pålegge BKK Nett å opparbeide permanent vei fra fylkesveien og ned til ilandføringspunktet for sjøkabelen, enten det velges luftledning eller jordkabel opp Iledalen. Han mener for øvrig at jordkabel i Iledalen er best synsmessig og miljømessig.

Vigdis Wergeland Snekkevik kommer med en tilsvarende uttalelse som Trygve Asbjørn Wergeland, også på vegne av sin søster Målfrid Dyngeland. Det vises til uttalelsen ovenfor.

BKK Nett AS kommenterte innkomne høringsuttalelser i brev av 25. mars 2014 til departementet. I brevet gir BKK Nett også en oppdatert statusrapport om behovet for 420 kV/132 kV transformering i Frøyset.

BKK Nett viser til at landtak for sjøkabelanlegget på Mongstad er omsøkt med en løsning som går ut på å benytte borehull fra kabelendemasten, omlag 120 meter utover til sjø og ned til ca. 30 meters dyp. Hensyn til kablernes sikkerhet setter imidlertid skranker for hvilke aktiviteter som vil kunne tillates i sjøen like utenfor landtaket. Detaljprosjektering av landtak vil normalt foretas først når et endelig konsesjonsvedtak foreligger. BKK Nett har imidlertid fått gjennomført tekniske vurderinger av landtaket på Mongstad, både for å

få bekreftet byggbarheten og for å få avklart arealbehovet i sjøen utenfor landtaket. Arealbehovet har vært et ønske å få utredet fra blant annet Statoil av hensyn til deres nå avsluttede mulighetsstudie knyttet til etablering av kjølevannstunneler for CO₂-fangstanlegg. BKK Nett besitter nå detaljerte kartdata over fjellsiden og sjøbunnen i det aktuelle området. Området kjennetegnes ved en nær loddrett undersjøisk fjellside ned til om lag 200 m utenfor landtaket. Multiconsult har på oppdrag fra BKK Nett utredet fire alternative løsninger.

Ingen av de fire utredede alternativene er identiske med den løsningen som ble skissert som grunnlag for konsesjonssøknaden i 2010. Den omsøkte løsningen vil være en mellomløsning mellom alternativ 1 og 2. Løsningen er dyrere enn utredet alternativ 1, men vil koste omlag 39 millioner kroner og dermed være om lag 13,5 MNOK rimeligere enn utredet alternativ 2. Konsesjonssøkt løsning vil med andre ord ha med seg deler av kostnadene fra utredet alternativ 2, men samtidig bære med seg noe av usikkerheten/risikoen fra utredet alternativ 1. BKK Nett finner alternativene 3 og 4 uaktuelle. BKK Nett mener at endelig valg av teknisk løsning i landtaket bør utstå til detaljprosjektering og utarbeiding av anbudsgrunnlag når endelig konsesjon foreligger, da et friere spillerom for kabelleverandørene antas å ville virke positivt inn på de endelige investeringskostnadene.

Hva gjelder nytten av en skulpturmast i Kråkehaugane slik grunneier og kommunen har bedt om, mener BKK Nett at dette vil være avhengig av plassering. Masten ble av grunneier Ørjan Daae ønsket plassert på toppen av Kråkehaugane i alternativ trasé 2.5. NVE har innstilt på at kraftledningen skal bygges etter alternativ 1 langs Sleirsvatnet. Ingen av mastene vil bli eksponert i like stor grad langs dette traséalternativet. BKK Nett er usikker på om merkostnaden med en slik mast vil stå i forhold til virkningen, samt om skulpturmasten, slik den er utredet utformet, vil bli assosiert med det den var tiltenkt.

Hva gjelder ny 132 kV ledning ut fra koblingsstasjon i Matre, påpeker BKK Nett at det omsøkte tiltaket går ut på å erstatte eksisterende dobbeltkurs 132 kV ledning med en ny 132 kV ledning. Den nye ledningen er planlagt som enkeltkurs og med liner med større diameter enn de som henger på eksisterende ledning. Det forventes derfor at støyen blir mindre med den nye kraftledningen enn i dag.

Byggeforbudsbeltet langs den nye kraftledningen vil være totalt 21 meter bredt på den aktuelle strekningen mellom koblingsanlegget i Matre og Matresvatnet. Byggeforbudsbeltet langs eksisterende kraftledning er 30 meter, hvilket betyr at ny kraftledning medfører smalere byggeforbudsbelte. Ingen hus vil måtte rives som følge av tiltaket. BKK Nett viser videre til Statens stråleverns retningslinjer, og påpeker at riving av hus der magnetfelt er høyere enn 0,4 mikroTesla ikke er et aktuelt tiltak ved denne typen tiltak i kraftnettet. Det vises videre til informasjonsbrosjyre «*Bebyggelse nær høyspentanlegg – informasjon til kommuner og utbyggere*» fra Statens strålevern.

BKK Nett viser videre til tilleggssøknad av 14. mai 2012 om konsesjon på alternativ 2.5, og mener dette alternativet imøtekommer de merknadene som var kommet fra de to

berørte grunneierne på sørsiden av Sleirsvatnet. BKK Nett ser at det også vil være mulig å foreta flere justeringer og kombinasjoner av de foreliggende traséalternativene sør for Sleirsvatnet. Det vil blant annet være mulig å bygge ledningen som en kombinasjon av alternativ 1 og 2.5. Ledningen vil da følge alt. 2.5 mellom Frøyset og vinkelmasten ved Sleirsvatnet, men deretter følge alt. 1 videre østover. Den ene forankringsmasten er fjernet, og en bæremast er gjort om til vinkelbæremast. Denne blir 42 meter høy, men får god bakgrunnsdekning. Dette er sjekket for husene på nordsiden av Sleirsvatnet. BKK mener fordelene med en slik kombinasjon vil være at vinkelmasten i alt. 1 nærmest Dalset unngås (jfr. grunneier Daaes innspill), samtidig som fordelene med alt. 1 hvor denne går lavere enn alt. 2.5 i landskapet forbi Kråkehaugen beholdes.

Kombinasjonen hvor mastene langs alt. 1 i tillegg flyttes litt mot nord for å få ledningen lavere i landskapet vil gi en ytterligere kostnadsreduksjon, som følge av lavere master. BKK Nett ber departementet vurdere hvorvidt de utredede alternativer kan tas med i vurderingen blant alternativer som kan gis konsesjon. BKK Nett mener at siden disse alternativene er justeringer og kombinasjoner av alternativer som ligger nært opptil hverandre og som allerede er konsesjonssøkt, trenger de ikke fremme ytterligere en tilleggssøknad for disse.

BKK Nett viser til innspill om permanent anleggsvei ned Iledalen fra Trygve Asbjørn Wergeland, Vigdis Wergeland Snekkevik og Målfrid Dyngeland. BKK Nett bekrefter at dersom det skal legges jordkabelanlegg i stedet for luftledning ned mot landtaket for sjøkablene i Iledalen og det kun etableres ett kabelsett i første omgang, vil det være behov for ny anleggsvei når kabelsett nummer to eventuelt skal legges en gang i fremtiden. Anleggsveien behøves hver gang det skal legges kabler i traseen. Landtaket for sjøkablene fordrer i utgangspunktet ikke at det bygges anleggsvei. Til byggingen av 300 (420) kV Mongstad-Kollsnes planlegger BKK Nett å benytte anleggsferge til ett eller to av landtakene. Til disse landtakene vil det dermed ikke være nødvendig å bygge anleggsvei. En slik løsning er sannsynligvis mulig også for Iledalsvågen.

BKK Nett viser videre til innspill fra Arnold Matre og Kristin Midtgård som oppfordrer til at planlagt riggplass i Matresdalen tas ut av planen. Kristen Bergsvik viser til at han tidligere har protestert mot etablering av riggplass på hans innmark Bergsvik. Bergsvik krever å få riggplassen strøket fra planen. BKK Nett peker på at det på nåværende tidspunkt, før detaljprosjektering og innhenting av tilbud er gjennomført, er vanskelig å ta endelig stilling til hvor mange riggplasser som vil trenge og hvor disse ideelt bør ligge. BKK Nett har ved mulighetsstudiet av riggplasser til tilleggssøknaden av 14. mai 2012 tatt med rikelig antall arealer, for både å være på den sikre siden og for å sikre handlingsrom.

BKK Nett viser til uttalelse fra grunneierne på Litle-Matre som mener så lenge traseen går over høydedraget ved Gråsida, med høyeste punkt ved varden på 855 m.o.h., vil kraftledningen være synlig vidt omkring. Gråsida er mye benyttet til turgåing og friluftsliv og er visuelt eksponert fra mange kanter, og det minst skjemmende vil være trasé 2.0 på hele strekningen. BKK Nett viser til at de har vurdert en sammenkobling av

alternativ 1.1a og 2.0 hvor ledningen føres nordover fra vest for Meinsemdvatnet og videre over Krovatnet og i lange spenn over Hummelvatnene, noenlunde i tråd med grunneiernes forslag. BKK Nett har ikke gått videre med dette alternativet, av hensyn til merkostnadene og til at ledningen kommer inn i deler av det området som har vært omstridt for alt. 2.0.

Videre har BKK Nett i februar 2013 vurdert to alternativer til sammenkobling av alt. 1.1a og 2.0, hvor traseen vinkler av i nordvestlig retning fra et punkt nord for Kvitevatnet og nordvest for Kvitevasseggjene. Når heller ikke disse alternativene ble konsesjonssøkt, var det for det første fordi BKK Nett fant det svært usikkert om alternativene ville gi noe nytt sammenlignet med de allerede konsesjonssøkte alternativene. Etter en totalvurdering mener BKK at dette alternativet ville gitt noen fordeler kontra de alternativene som allerede er konsesjonssøkt.

Hva gjelder påstand fra John Høyvik om faktafeil eller manglende opplysninger om strekningen Frøyset-Iledalsvågen (side 85-86 i NVEs notat), bekrefter BKK Nett at det i tilleggssøknad av 14. mars 2012 ble skrevet at alternativ 2.6 ville implisere behov for en ekstra mast sammenlignet med alternativ 1.6. Traseene ble imidlertid senere justert i Iledalen, av hensyn til bl.a. sikkerhetssonen langs skytebanen og for å få en bedre trasé gjennom dalen. Endringen førte til at antall master ble likt for alternativ 1.6 og 2.6, men mastene må for alternativ 2.6 i snitt være høyere enn mastene for alt 1.6. Derfor vil fortsatt alternativ 2.6 koste om lag 0,5 MNOK mer å bygge enn alt. 1.6. Kostnadsdifferansen mellom de to alternativene er med andre ord ikke endret som følge av justeringen. BKK Nett finner det heller ikke riktig at BKK Nett ikke har gitt NVE korrekt informasjon. For øvrig er det BKK Netts forståelse at det ikke søkes om eller fås konsesjon på eksakt plassering av mastepunkter i traseens lengderetning, men mastepunkter utredes for å kunne verifisere ledningens byggbarhet og for å kunne estimere byggekostnadene.

BKK Nett omtaler også Frøyset transformatorstasjon og en mulig endring under henvisning til telefonsamtale med Olje- og energidepartementet 15. januar 2014 og til e-post sendt samme dag. Det redegjøres der for mulig endring av konsesjonssøknaden for Modalen-Mongstad som følge av endrede forutsetninger sammenlignet med det som var grunnlaget for den opprinnelige konsesjonssøknaden av 2010. Henvendelsen var knyttet til behovet for 420/132 kV transformering i Frøyset. BKK Nett ønsket på daværende tidspunkt ikke å endre konsesjonssøknaden.

5. Olje- og energidepartementets merknader

5.1 Bakgrunnen for søknaden

Det er behov for å styrke overføringskapasiteten inn til bergensområdet - et forsyningsområde som omfatter 16 kommuner rundt Bergen. Sammen med den konsesjonsgitte ledningen 420 kV Mongstad – Kollsnes vil det etableres en ringforbindelse fra Modalen, via Mongstad og Kollsnes til Bergen. 420 kV Modalen –

Mongstad vil avlaste det eksisterende 132 kV-nettet i området, som i dag ikke har ledig kapasitet til mer kraftproduksjon. Tiltaket vil dermed åpne for å kunne gi nettkapasitet til ny fornybar kraftproduksjon.

Total investeringskostnad for tiltaket bygget var pr. august 2014 beregnet til omlag 1 milliard kroner. Av dette utgjør kostnader for kraftledningen med sjøkabelanlegg omlag 720 millioner kroner og investering i nye og utvidede transformatorstasjoner om lag 220 millioner kroner. De totale kostnadene omfatter også kostnader til ombygging av 132 kV Matre – Stordal, riving av eksisterende 132 kV Matre – Frøyset og sjøkabel i Fensfjorden.

5.1.1 Kraftsituasjonen i området

Kraftsituasjonen i BKK området

Forsyningssikkerheten til bergensområdet vurderes i dag ikke som god nok. En ny ledning mellom Modalen og Mongstad vil sammen med konsesjonsgitt ledning Mongstad – Kollsnes, gi en tredje forbindelse inn til området. Nettet vil på den måten tåle utfall av én ledning uten at det fører til avbrudd i forsyningen. Etter NVEs vurdering vil den omsøkte ledningen føre til en sterk forbedring i forsyningssikkerheten til bergensområdet og være viktig for å etablere en robust kraftforsyning. Ledningen vil også gi tosidig forbindelse til Mongstad og Kollsnes, og styrke forsyningssituasjonen i disse to punktene.

Ledningen med tilhørende transformatorstasjoner vil legge til rette for tilknytning av ny fornybar kraftproduksjon.

Kraftproduksjonen i BKK-området er i all hovedsak basert på vannkraft. De senere årene har småkraftverk fått større omfang. Området har p.t. ikke vindkraft. Kraftproduksjonen i 2013 var 6, 7 TWh, men produksjonen varierer over året og fra år til år, avhengig av tilsig. Kraftforbruket i området er i dag i underkant av 10 TWh. Størsteparten av forbruket i regionen er plassert i bergensområdet. Produksjonen er plassert i andre deler av forsyningsområdet for BKK.

Med dagens kraftbalanse er området normalt avhengig av import for å dekke forbruket gjennom året. Kalde vintre gir langt høyere forbruk enn produksjon, og gir større behov for import. I sommerhalvåret er det derimot ofte kraftoverskudd, fordi forbruket er lavt samtidig som snøsmelting og nedbør gir høy kraftproduksjon. De fleste kraftverkene i området har begrenset magasinkapasitet og må produsere store deler av året for å utnytte vannet. I et tørrår kan kraftproduksjonen nærme seg det halve av produksjonen i et vått år.

Området har, i takt med økende forbruk i alminnelig forsyning og industriell virksomhet, hatt en gradvis svekkelse av kraftbalansen de siste 15 årene.

Utfordringene for området når det gjelder forsyningssikkerheten er i første rekke knyttet til tilgangen på produksjon om vinteren, og begrensede muligheter til å importere

tilstrekkelig kapasitet over lengre perioder. Ved feil i nettet er området avhengig av utkopling av forbruk.

Utsiktene til ny produksjon i området er i hovedsak uregulert produksjon uten magasiner og dermed uten sikker tilgang i anstrengte situasjoner. Utbygging av produksjon i området må i dag generelt begrenses av hensyn til manglende nettkapasitet ut av området om sommeren og høsten.

Basert på befolkningsframskrivninger for området og planene om økt kraftuttak fra blant annet petroleumsindustrien, er kraftforbruket forventet å øke ytterligere de kommende årene. Spesielt vil forbruksøkninger på Troll A- plattformen samt strømforsyning av den nye Martin Linge-plattformen, bidra til veksten i industriforbruket.

Overføringsbegrensninger inn til bergensområdet

Kraftsystemet i vestre del av Hordaland kan deles inn i ulike nettområder. BKK-området omfatter hele forsyningsområdet til BKK-nett som ligger mellom Hardangerfjorden og Sognefjorden. Bergensområdet er et mindre område innenfor BKK-området som omfatter Bergen og nærliggende områder.

Etter at Sima-Samnanger-ledningen ble satt i drift i 2013 forsynes BKK-området av tre sentralnettsledninger. Den nye forbindelsen mellom Sima og Samnanger har sikret behovet for kraftimport til regionen på vinterstid og også lagt til rette for tilknytting av mer fornybar kraftproduksjon og eksport av kraft på sommerstid. Dette har gitt en tilfredsstillende forsyningssikkerhet inn til BKK-området, hvor det tidligere var en svært sårbar forsyning. Det er nå tilstrekkelig kapasitet til å opprettholde såkalt N-1-drift inn til området, det vil si at den sterkeste av kraftledningene kan falle ut uten at det medfører avbrudd for sluttbrukere.

Det er likevel fortsatt overføringsbegrensninger innad i BKK-området, både inn til og innad i, bergensområdet. Den underliggende årsaken til dette er at hovedvekten av produksjonen i BKK-området foregår i fjelltraktene i øst, mens forbruket i stor grad er lokalisert langs kysten i vest, i Bergen by og på Kollsnes. Det er derfor et betydelig behov for å overføre kraft fra produsentene i østre del av BKK-området, inn til bergensområdet og videre ut mot kysten.

Bergensområdet forsynes i dag av de to 300 kV-ledningene Evanger-Dale-Arna og Samnanger-Fana. Ledningen Evanger-Dale-Arna ble i 2012 temperaturoppgradert slik at overføringskapasiteten økte fra 700 MW til 850 MW. Likevel er dette fortsatt den svakeste av de to ledningene, og den definerer derfor N-1-kapasiteten inn til området. Hvis det oppstår feil på den sterkeste ledningen (Samnanger-Fana) i en periode der overføringsbehovet inn til bergensområdet er høyere enn 850 MW, vil det ikke være mulig å opprettholde forsyningen til hele området.

Tall for årene 2006-2011 viser at N-1-grensen inn til bergensområdet ble brutt i mellom 1000 og 3500 timer per år. Det innebærer at i 10-40 prosent av tiden ville én enkelt feil

føre til store avbrudd i forsyningen inntil feilen var rettet. Etter at ledningen ble temperaturoppgradert i 2012 har N-1-grensen økt, men den har likevel blitt brutt om lag 1000 timer i året. Ettersom ledningstraseene inn til Bergen går i ulendt terreng på fjellet kan det ta lang tid å reparere feil dersom det er dårlige værforhold og vanskelig å komme inn med mannskap og utstyr. I en slik situasjon kan en alvorlig feil, som et mastehavari, ta mange dager og i verste fall flere uker å reparere.

For å unngå at hele regionen mørklegges i en slik situasjon er det installert systemvern som automatisk kobler ut inntil halvparten av forbruket i regionen, herunder betydelige deler av petroleumsforbruket på Kollsnes samt opp mot 85 000 husstander. Økningen av forbruket på Troll-A plattformen og tilknytningen av Martin Linge vil også bli omfattet av systemvern. På bakgrunn av forsyningssituasjonen ble det i departementets konsesjonsvedtak for elektriske anlegg til Troll A-plattformen satt særskilte vilkår for prekompressor 3 og 4. Tilsvarende vilkår ble også fastsatt i NVEs konsesjonsvedtak for tilknytningen til Martin Linge. Vilkårene innebærer blant annet at anleggene skal kunne kobles ut for å avlaste nettet som følge av akutt eller forventet knapphet på overføringskapasitet. Dersom nettet krever det, vil utkobling skje momentant og uten varslings tid. I vedtakene er de særskilte vilkårene forutsatt å gjelde fram til nettsituasjonen for forsyning av bergensområdet og Kollsnes tilfredsstiller N-1 kriteriet.

På grunn av begrensningene i eksisterende nett er mange av de planlagte produksjonsprosjektene i BKK-området avhengig av nettførsterkninger for å kunne etableres.

5.1.2 Begrunnelse for tiltaket

Mongstad-Modalen må ses i sammenheng med 420 kV forbindelsen Kollsnes-Mongstad som fikk endelig konsesjon i mars 2013. De to tiltakene vil gi en gjennomgående overføringsforbindelse fra Modalen, via Matre og Mongstad til Kollsnes og videre inn til Bergen.

I konsesjonsvedtaket for Kollsnes-Mongstad la departementet vekt på den funksjonen ledningen vil ha sammen med den omsøkte videreføringen til Modalen. Hver for seg kunne tiltakene bedre forsyningen til henholdsvis Kollsnes og Mongstad, men bare gi en mindre økning i forsyningssikkerheten til bergensområdet. Til sammen ville de imidlertid utgjøre en ny, sterk overføringsforbindelse mellom kraftoverskuddsområdene i det ytre BKK-området og bergensområdet der forbruket er sentrert. Det gir fullverdig N-1-forsyning inn til bergensområdet og til Mongstad og Kollsnes, selv i perioder med høyt forbruk og stort importbehov. Etter departementets vurdering ville de to tiltakene være den beste løsningen for å bedre forsyningssikkerheten i bergensområdet og tilrettelegge for fremtidig økt forbruk i regionen. I tillegg var det klart at begge ledningene ville gi rom for tilknytning av mer fornybar kraftproduksjon.

Departementet kan ikke se at det har skjedd vesentlige endringer i forutsetningene og behovet som ble lagt til grunn da Kollsnes-Mongstad fikk konsesjon i 2013.

Departementet viser i denne sammenheng også til vurderingene som ble gjort for Sima-Samnanger og for elektriske anlegg til Troll A-plattformen.

I kalde perioder med høyt forbruk oppstår det stadig situasjoner der overføringsbehovet er større enn N-1-kapasiteten på de eksisterende overføringsforbindelsene inn til bergensområdet. Det maksimale effektuttaket er også ventet å øke i årene fremover, noe som vil svekke forsyningssikkerheten ytterligere. Selv om de ytre delene av BKK-området har produksjonsoverskudd og stort potensial for å øke produksjonen, gir dagens nett begrensede muligheter til å transportere kraften til forbruksområdene. Dette fører til at eksisterende kraftverk ilegges produksjonsbegrensninger og at mange av de planlagte produksjonsprosjektene i området er avhengige av nettinvesteringer for å realiseres.

På denne bakgrunn mener departementet at behovsvurderingen som ble gjort i forbindelse med behandlingen av Kollsnes-Mongstad står ved lag. Det er fremdeles et stort behov for tiltak som kan øke overføringskapasiteten inn til bergensområdet. Etablering av de to forbindelsene Kollsnes-Mongstad og Mongstad-Modalen, vil etter departementets oppfatning, være beste løsning for å oppnå en tilfredsstillende forsyningssikkerhet og legge til rette for fremtidig økt kraftforbruk. Den omsøkte forbindelsen Mongstad-Modalen vil også legge til rette for tilknytting av ny kraftproduksjon gjennom å gi økt kapasitet i Haugsværdalen, og avlaste eksisterende regionalnett som i dag ikke har ledig kapasitet til ny produksjon.

5.2 Samfunnsøkonomiske vurderinger

BKK har gjennomført nytte- og kostnadsberegninger av prosjektet, både av den omsøkte forbindelsen isolert (gitt at Kollsnes-Mongstad allerede er bygget), og av prosjektet som helhet, det vil si med alle kostnader og nyttevirkninger av hele den sammenhengende forbindelsen er inkludert. Beregningene viser en betydelig positiv nåverdi av prissatte virkninger uavhengig av beregningsmetode. Ettersom ledningene bør ses i sammenheng, vil departementet i det videre legge størst vekt på beregningene for begge ledninger samlet.

BKK estimerer at de totale investeringskostnadene for Kollsnes - Mongstad og Mongstad - Modalen har en nåverdi på om lag 2,2 milliarder kroner. Av dette er 1 milliard kroner¹ investeringer i Mongstad - Modalen og 1,2 milliarder investeringer i Kollsnes - Mongstad.

De største prissatte nytteverdiene av tiltakene i BKKs beregninger er reduserte avbruddskostnader i bergensområdet (totalt om lag 1,6 milliarder kroner), samt inntekter fra nye produksjonsprosjekt som kan tilknyttes når ledningene er på plass (omlag 1,8 milliarder kroner). I tillegg bidrar ledningen til redusert energitap i nettet og reduserte flaskehalskostnader. Totalt gir BKKs beregninger en positiv nåverdi av de prissatte virkningene på omlag 1,55 milliard kroner. Tilsvarende beregninger for Mongstad-

¹ BKKs anslag på totale investeringskostnader omfatter kabling i Iledalen. Uten dette tiltaket vil investeringskostnadene reduseres med om lag 22 millioner kroner.

Modalen isolert (gitt at Kollsnes-Mongstad er etablert) gir en positiv nåverdi på nesten 2,1 milliarder kroner.

Departementet understreker at de samlede virkningene av tiltaket ikke er begrenset til dem som kan prissettes. Tiltaket vil blant annet ha positiv virkning på forsyningssikkerheten utover de reduserte avbruddskostnadene som er beregnet basert på gjennomsnittsbetraktninger av kortvarige til middels lange avbrudd. Når de nye forbindelsene er på plass, vil det redusere behovet for systemvern og dermed også risikoen for alvorlige avbrudd som følge av tekniske feil på nettet. Videre vil tiltaket redusere risikoen for langvarige avbrudd, for eksempel som følge av mastehavari, som ikke reflekteres i de beregnede avbruddskostnadene.

Tiltaket vil også ha betydelige virkninger på natur, miljø og areal, hvorav de fleste vil være negative. I det følgende vil departementet vurdere nærmere miljøvirkningene av tiltaket, og ta stilling til om tiltaket samlet sett vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt.

5.3 Saksbehandlingen

5.3.1 Generelt om saksbehandlingen og vedtaksmyndigheten

Konsesjonssøknaden fra BKK Nett er behandlet av NVE etter bestemmelser og regelverk for konsesjonsbehandling av energianlegg. Forut for søknaden har NVE behandlet meldingen om prosjektet og fastsatt konsekvensutredningsprogram i henhold til bestemmelsene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven og KU-forskriften. NVE har gjennomført høring og folkemøter både i forbindelse med melding og konsesjonssøknad. NVEs innstilling til departementet oppfylder alle krav til at det kan fattes vedtak etter energiloven, forvaltningsloven og oreigningslova.

Departementet sendte NVEs innstilling på høring, jf. ovenfor i pkt. 4. Departementet gjennomførte befarings av alle de omsøkte traséalternativene 27-29. mai 2014. Befaringen ble gjennomført med buss og helikopter. I forbindelse med befaringsen ble det avholdt åpne møter i alle de berørte kommunene, der grunneiere, organisasjoner og andre hadde anledning til å delta. NVEs innstilling og tilleggsvurderinger til BKK Netts tilleggssøknad er offentliggjort, og alle interesserte er gitt adgang til å kommentere dokumentene.

NVEs innstilling oppfylder naturmangfoldlovens krav til saksbehandling og dokumentasjon. Departementet vil supplere innstillingen med ny kunnskap og gjennomføre de nødvendige vurderinger der departementets tilråding avviker fra NVEs innstilling i tråd med naturmangfoldloven kapittel II med alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk.

NVEs innstilling og saksbehandlingen som ligger til grunn, inngår som en integrert del av departementets tilråding, jf. pkt. 3 ovenfor. Gjennom konsesjonsbehandlingen skal tiltaket lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst.

kabling er nødvendig eller hensiktsmessig avhenger av både naturgitte og systemmessige faktorer, og må vurderes i konsesjonsbehandlingen av hver enkelt sak.

Departementet vil vurdere spørsmål om bruk av kabel for bygging av kraftledningen mellom Modalen og Mongstad ved delstrekning i Iledalen og i forbindelse med omsøkt omlegging av 132 kV nett i Matre som er krevd kablet på en del av strekningen.

BKK har omsøkt to alternative ilandføringspunkter i Gulen for sjøkabelen fra Mongstad, henholdsvis Postvågen og Iledalsvågen. Ilandføring i Postvågen gir den korteste kabelstrekningen og dermed de laveste kostnadene. Flere høringsparter krever ilandføring i Iledalsvågen for å skåne det verdifulle kulturlandskapet i Postvågen. NVE har også innstilt på dette alternativet. For det tilfelle at ilandføring skal skje i Iledalsvågen, har Gulen og Masfjorden kommuner samt flere andre høringsparter, krevet jordkabel på strekningen fra vågen og opp til fylkesvei 570. Det er utredet og omsøkt to jordkabelalternativer på strekningen, ett sør for veien og ett med kabling til nordsiden av fylkesvei 570. Begge alternativene følger samme trasé.

Hvorvidt kabel er et alternativ til luftledning baseres på en vurdering av fordeler og ulemper for de enkelte delstrekninger og med utgangspunkt i gjeldende kablingsstrategi. Departementet har vurdert de enkelte delstrekninger, og det vises det til omtalene av disse nedenfor i pkt. 6.

5.5 Kunnskapsgrunnlaget

Departementet bygger på følgende grunnlag for saksbehandlingen:

- NVEs samlede konsesjonsbehandling og all dokumentasjon i den forbindelse, jf. NVEs innstilling av 30. september 2013
- Konsesjonssøknad fra BKK Nett AS av 24. september 2010 med godkjente konsekvensutredninger, fagrapporter og tilleggsutredninger
- BKK Netts tilleggsøknad av 14. mai 2012 med tilhørende konsekvensutredninger
- BKK Netts tilleggsøknad av 6. desember 2012
- BKK Netts tilleggsopplysninger med oppdaterte estimater for investeringskostnader i brev av 18. september 2014
- Naturbase
- Artsdatabanken
- Fiskeridirektoratets karttjeneste
- Høringsuttalelser
- Departementets befaringsrapport mai 2014
- Åpne møter med kommunene i forbindelse med befaringsrapporten og
- de berørte kommuners arealdel av kommuneplanen.

Departementet har som ledd i behandlingen, ajourført utredningene med ny foreliggende informasjon, med utgangspunkt i naturtyperegistreringer i *Naturbase* og Fiskeridirektoratets base for marine registreringer. For øvrig viser departementet til NVEs vurdering av konsekvensutredningene i NVEs innstilling kapittel 3.

Konsesjonssøknaden er behandlet av NVE, som har avgitt innstilling til departementet. Vedtaksmyndigheten følger av forskrift om ekstern kvalitetssikring og vedtaksmyndighet etter energiloven fastsatt med hjemmel i energiloven §§ 2-1 og 2-2. Forskriften § 3 bokstav a fastsetter at Kongen i statsråd fatter vedtak om konsesjon etter energiloven § 3-1 for nye, store kraftledningsanlegg.

5.4 Generelt om bruk av jord- og sjøkabel

Mange høringsparter og deltakere på departementsbefaringen og på folkemøter krever en kraftframføringsløsning med bruk av kabel på deler av strekningen.

NVE redegjør i innstillingen punkt 4.8 for hvilke sjø- og/eller jordkabelalternativer som er vurdert, utredet og omsøkt. Videre redegjør NVE for hvilke økte kostnader og nye landanlegg bruk av kabel medfører. Endelig viser NVE prinsippene for bruk av kabling nedfelt i Ot. prp. 62 (2008-2009).

Olje- og energidepartementet la i mars 2012 fram meldingen *Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet*, jf. Meld. St. 14 (2011-2012). Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortinget seg til gjeldende forvaltningsstrategi for kabling. Meldingen fastslår at prinsippene for kabling som fremgår av Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) videreføres og tydeliggjøres. Meldingen innebærer ingen materielle endringer i prinsippene for når det er aktuelt å vurdere bruk av kabel ved bygging av nye kraftledninger.

Av Ot.prp. nr. 62 (2008-2009) følger det at kabling i sentralnettet er forbeholdt tilfeller der kabling av begrensede strekninger kan gi særlige miljøgevinster. I Meld. St. 14 er dette konkretisert slik at 300 og 420 kV skal bygges som luftledning, bortsett fra i de unntakstilfeller der ekstrakostnaden for kabling av en begrenset delstrekning kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster sammenlignet med luftledning og/eller en begrenset strekning med kabel kan gi en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning.

I avveiningen mellom fordeler og ulemper ved kabling må også eventuell redusert nytte medregnes. En betydelig økning i bruk av kabling på høyere spenningsnivå ville gi betydelige merkostnader ved investeringer, og en økning i nettariffen for den enkelte kunde.

Ved vurderingen av om kabling er et samfunnsmessig rasjonelt tiltak må den eventuelle gevinsten i reduserte eller endrede naturinngrep veies opp mot de økte kostnadene, eventuell svekket forsyningssikkerhet og andre ulemper bruk av kabel innebærer.

En forutsetning er alltid at kabling er forenlig med hensynet til forsyningssikkerheten, systemtekniske forhold og med formålet med kraftledningsforsterkningen. Hvorvidt

Etter departementets vurdering gir den samlede dokumentasjon i denne saken det faktagrunnlag som er tilstrekkelig for å drøfte og vurdere effekten av kraftledningen på naturmangfoldet. Disse drøftelsene og vurderingene følger i kapittel 7 nedenfor. Den samlede dokumentasjon gir også et godt og tilstrekkelig grunnlag for den overordnede avveining av alle relevante hensyn som skal skje etter energiloven, jf. også prinsippet i forvaltningsloven § 17 om utrednings- og informasjonsplikten.

6. De enkelte delstrekninger

6.1 Modalen via Stølsheimen til Haugsvær transformatorstasjon

6.1.1 Innledning

Strekningen omfatter traseen ut fra Modalen koblingsanlegg, alternativt fra Steinsland kraftverk med ny koblingsstasjon eller T-avgreining, gjennom deler av Stølsheimen via Matredalen ned til Haugsværdalen og Haugsvær transformatorstasjon.

Det er søkt om flere alternative traseer, også kombinasjonsalternativer av de opprinnelig omsøkte traseene. BKK Nett har søkt om tre hovedløsninger, alternativ 1.1, 1.1A og 2.0, samt en kombinasjonsløsning hovedalternativ 3.0, samt to alternative traseer til kryssing over Matresdalen alternativ 3.1A og 3.1B.

Alternativ 1.1 strekker seg fra Modalen koblingsanlegg, over Steinsvatnet, langs den sydligste kanten av Stølsheimen og videre parallelt med eksisterende 132 kV kraftledning. Alternativ 1.1A går i samme trasé som alternativ 1.1 over Steinsvatnet, men videre i en nordligere trasé over Stølsheimen. Begge traseer går via Øvredalen og videre over Kvitskaret. Alternativ 2.0 strekker seg nordover fra Modalen koblingsanlegg parallelt med eksisterende 300 kV kraftledning til Steinsland kraftverk, og videre nord for Svartavatnet og langs Kringlebotnvassdraget til Kvitskaret.

Alternativ 3.0 er en kombinasjon av alternativ 2.0(østre del) og 1.1A(vestre del), ved at alternativ 2.0 følges til Hjortevatnet, og derfra sørover mot Vemundsbotn langs Svartavatnet.

BKK Nett har også søkt om to kortere traseer, alternativ 3.1A og 3.1B. Disse traseene gjør det mulig å kombinere alternativ 3.0 og 1.1A, uten å krysse gjennom Øvredalen. Alternativet med 3.0, 1.1A og 3.1A følger alternativ 3.0 til alternativ 1.1A, før den knekker svakt nordvestover vest for Øvredalen mot alternativ 2.0 og følger denne traseen ned mot Haugsvær transformatorstasjon. Alternativet med 3.0, 1.1A og 3.1B følger alternativ 3.0 til alternativ 1.1A, før den knekker nordvestover like øst for Øvredalen, over Gråsida og videre på nordsiden av Storursfjellet over til Kvitskaret.

For en nærmere beskrivelse av traseene vises det til NVEs innstilling i pkt. 5.3.1.

6.1.2 Sentrale vurderingstema

Landskap, uberørt natur og friluftsliv er viktige tema for vurderingen og valg av trasé på denne strekningen. Flere av høringspartene har vært opptatt av å unngå uberørte områder i Stølsheimen. Sentralt ved NVEs vurdering av valg av trasé er å unngå viktige friluftsområder og uberørt natur. Kryssing av Steinsvatnet og trasé igjennom Øvredalen har vært uønsket av mange høringsparter. Når det gjelder naturmangfold er ingen av alternativene spesielt konfliktfylte.

6.1.3 Departementets vurderinger

NVE har innstilt på alternativ 2.0 fra Steinsland kraftverk, med en løsning med etablering av T-avgreining i første fase deretter alternativ 3.0-1.1A -3.1A. Sentralt i NVEs vurdering har vært å unngå den sydlige kryssingen av Modalen med fjordspenn over Steinsvatnet, samt unngå å berøre Kringlebotn og kryssing av Øvredalen. Sammenliknet med rimeligste alternativ (alternativ 2.0), medfører denne kombinasjonstraseen en merkostnad på om lag 10 millioner kroner. NVE finner merkostnaden kan forsvares ved at traseen er den som gir minst negative virkninger samlet sett. Traseen er også foretrukket av mange høringsparter og er prioritert av nettselskapet.

Det er to forskjellige omsøkte startpunkter for ledningen i Modalen, henholdsvis Modalen koblingsstasjon og Steinsland.

Med en løsning fra Modalen koblingsstasjon er det tre forskjellige traséalternativer. Alternativ 1.1 og 1.1A vil krysse over Steinsvatnet. Spennet beskrives av konsekvensutredningen som svært eksponert. Mange høringsparter er imot at ledningen bygges etter disse alternativene. I tillegg er hubro (sterkt truet) og jaktfalk (nær truet) registrert nærheten av traseen. Begge alternativ vil krysse gjennom de største sammenhengende inngrepsfrie områdene (ofte betegnet som "Taket") mellom Modalen og Matre, og vil redusere inngrepsfrie områder med henholdsvis om lag 21 km² og 12 km².

Alternativ 2.0 går i trasé parallelt med eksisterende 300 kV ledning ut fra Modalen koblingsstasjon til Steinsland kraftverk, en strekning på om lag 4,7 km. To store parallelle ledningsanlegg vil bli godt synlig fra flere steder i landskapet. NVE innstiller på startpunkt i Steinsland, da man slipper 4,7 km med ny ledning samt at alternativet legger til rette for best mulig trasé på strekningen på lengre sikt. Ved oppgradering til 420 kV spenning av den eksisterende ledningen fra Modalen koblingsstasjon vil denne kunne legges i samme trasé og gi minimale merulempet.

Departementet anser at startpunkt i Modalen koblingsstasjon med alternativ 1.1 og 1.1A som uaktuell for trasé over Stølsheimen til Haugsvær på grunn av konflikt med uberørt natur, landskap, friluftslivverdier og naturmangfold. Departementet anser også at det mest hensiktsmessige er startpunkt i Steinsland, som innstilt av NVE, samt foretrukket av BKK Nett og flere høringsparter. Departementet er enig i NVEs vurdering hva gjelder startpunkt for ledningen og slutter seg til denne. Departementet vil i det følgende derfor

ikke omtale traseene fra Modalen koblingsstasjon nærmere. Det vises for øvrig til NVEs innstilling punkt 5.3.1.

BKK Nett har omsøkt å etablere koblingsstasjon i Steinsland, men at koblingen midlertidig bygges og drives som en T-avgreining før ledningen oppgraderes til 420 kV spenningsnivå. Departementet viser i denne sammenheng til innstillingen punkt 4.5, der NVE konstaterer at en slik løsning vil være i strid med beredskapsforskriften § 5-2, men at det kan gis unntak for midlertidige anlegg etter § 5-2 tredje ledd. BKK Nett har gjennomført analyser som viser at en T-avgreining ikke vil ha særlig stor betydning for forsyningssikkerheten. Alternativet gir også kostnadsbesparelser på om lag 9 millioner kroner. NVE vurderer at det er hensiktsmessig og teknisk akseptabelt å bygge en midlertidig T-avgreining, forutsatt at perioden ikke strekker seg lengre enn ti år. Departementet peker på at ledningen Mongstad – Modalen og Mongstad – Kollsnes på sikt er planlagt oppgradert til 420 kV spenningsnivå, og slutter seg til NVEs vurdering om at det bør gis unntak etter beredskapsforskriften § 5-2 tredje ledd.

Alternativer Steinsland – Stølsheimen – Haugsværdalen

Fra Steinsland føres alternativ 2.0 i spenn over dalen og opp over fjellryggen mot Gregusbotn og videre gjennom nordre del av fjellområdet "Taket". Alternativet går videre gjennom Kringlebotn og deretter inn til Haugsværdalen. NVE påpeker at det uheldig med en trasé igjennom området i Kringlebotn, da denne vil påvirke landskapet, kulturminner og friluftsliv svært negativt. Gjennom behandlingen har traseen over Stølsheimen vært en viktig faktor. Flere alternativer og kombinasjonsløsninger har derfor vært foreslått og omsøkt. Alternativ 3.0 (kombinasjon av alternativ 2.0 og 1.1.A) gjør det mulig å unngå trasé gjennom Kringlebotn. NVE vurderer denne løsningen for å ha et lavere konfliktnivå enn de andre alternativene. Departementet er enig i at trasé gjennom Kringlebotn bør unngås særlig av hensyn til kulturminner og landskap. Alternativ trasé er også foretrukket at mange høringsparter. Alternativ 3.0 knytter sammen alternativ 2.0 og 1.1A i Stølsheimen. Departementet anser det som positivt at det med dette alternativet unngås etablering av kraftledning forbi Kringlebotnsvassdraget vest i Stølsheimen. Alternativ 1.1A går igjennom områder der det fra før av er etablert tekniske inngrep, samtidig som det unngås å følge alternativ 2.0 vestover i områder preget av uberørt natur i Stølsheimen. Ledningen vil føres langs Hjortevatnet og Svartavatnet og vil gå fra alternativ 2.0 til 1.1A i et område som ikke ligger for høyt. Begge vannene er regulert, og ledningen vil gå nær både en anleggsvei og en eksisterende 22 kV kraftledning.

Videre mot Haugsværdalen må ledningen krysse over Matresdalen.

Kombinasjonsalternativet følger trasé 1.1/1.1A, og dersom denne traseen skal følges inn til Haugsværdalen transformatorstasjon, vil den passere igjennom Øvredalen. Alternativ 1.1 vil passere turområde ved Litlematrestølen. Mastene vil flere steder være synlig fra bebyggelsen i Matre. Alternativ 3.1A/3.1B knekker fra alternativ 1.1.a nordvestover i fjellet øst for Øvredalen, over høydedraget ved Gråsida. Kraftledningen over vardepunktet vil være godt synlig. Traseen treffer alternativ 2.0 nedenfor Gygra i Matresdalen og derfra videre mot Haugsværdalen transformatorstasjon. Ledningen vil bli

synlig fra Fossen og til en viss grad fra terrenget rundt Kringlebotn, og kan bli synlig fra Matre.

Grunneiere på Litlematre påpeker at Gråsida er mye benyttet til turgåing og friluftsliv og er visuelt eksponert fra mange kanter. De ønsker derfor alternativ 2.0 på hele strekningen. BKK Nett har vurdert flere alternativer og kombinasjoner som kan øke avstanden til Gråsida, både på oppfordring fra kommunen og flere andre høringsparter. Ingen av disse alternativene er omsøkt, av hensyn til merkostnadene og til at ledningen kommer inn i deler av det området som har vært omstridt for alternativ 2.0.

Departementet anser det som positivt å unngå kryssing over Gråsida. Ledningen vil være godt synlig i landskapet og Gråsida er også mye brukt til friluftsliv. Imidlertid mener departementet at en trasé gjennom Øvredalen er uheldig. Ledningen vil bli godt eksponert i det trange dalføret, som vil bli preget av tekniske installasjoner. Øvredalen er også mye brukt til friluftsliv. Masfjorden kommune og hytteeiere på Litlematrestølen ønsker ikke en trasé gjennom Øvredalen. NVE har innstilt på alternativ 3.1A som ligger lavere i terrenget enn 3.1B, og det unngås ledningstrasé i Øvredalen.

Anleggsfasen vil representere en forstyrrelse for fauna, og en luftledning vil øke faren for fuglekollisjoner. Ledningens påvirkning på naturmangfold er etter departementets vurdering akseptabel. Det er registrert Storlom (nær truet) i området mellom Modalen og Kvitskaret, men arten vil etter departementets vurdering ikke påvirkes negativt i betydelig grad i driftsfasen, utover en viss fare for kollisjon med ledningen. Departementet slutter seg til NVEs vurderinger og viser til innstillingen på side 63 flg.

For øvrig når det gjelder tilkomstvei Haugsværdalen transformatorstasjon og plassering av riggplasser, viser departementet til at det er hensiktsmessig å vurdere dette i detaljplanleggingen. Det skal utarbeides en miljø- transport og anleggsplan som skal godkjennes av NVE. Det vises til punkt 9.2 nedenfor.

6.1.4 Konklusjon delstrekning Modalen (Steinsland) – Haugsværdalen

Departementet viser til at kombinasjonsalternativ 2.0 fra Steinsland kraftverk med ny koblingsstasjon og T-avgreining 3.0-1-1A-3.1A med ny transformatorstasjon i Haugsværdalen gir mindre negative landskapsvirkninger enn de andre alternativene. De negative virkningene for naturmangfold er etter departementets mening små og akseptable. Alternativet medfører bortfall av om lag 10,7 km² av INON-områder. Traseen er om lag 28 km lang og med en merkostnad på om lag 10 millioner enn rimeligste løsning. Traseen er foretrukket av lokale myndigheter og de fleste øvrige høringsparter. Fordelene ved alternativ 2.0 - 3.0 - 1.1A - 3.1A – 2.0 er større enn de ulemper kostnadsøkningen alternativet medfører, og legges til grunn av departementet for den samlede vurderingen av virkninger som konsesjonsvedtaket skal bygge på.

6.2 Haugsvær transformatorstasjon til Frøyset

6.2.1 Innledning

NVE innstiller på 2.2 – 2.3 – 2.4A – justert alternativ 1 – 3.3 mellom Haugsværdalen og Frøyset. Strekingen omfatter traseen fra Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune, over Haugsværfjorden, via Eikemo, over Fløyfjellet til Frøyset. Fra Haugsvær til Eikemo har BKK Nett søkt om flere alternative traseer. Videre fra Eikemo til Fløyfjellet er det flere omsøkte alternativer og kombinasjoner mellom disse. Fra Fløyfjellet til Frøyset er det omsøkt flere alternative traseer og kombinasjoner mellom disse. For en nærmere beskrivelse av traseene vises det til punkt 5.3.2 flg i innstillingen.

6.2.2 Sentrale vurderingstema

Ledningen vil flere steder være godt synlig i landskapet. De visuelle virkningene av ledningen er sentralt i vurderingen av valg av trasé. Virkninger for naturmangfold og andre interesser er av NVE vurdert som små og akseptable for alle traséalternativer. Kritiske punkt på strekingen er særlig passeringen gjennom Eikemodalen og forbi Kvamsdalen. I tillegg har plassering av transformatorstasjon i Haugsværdalen vært omstridt, og flere høringsparter har pekt på en alternativ plassering i Kvitskaret.

6.2.3 Departementets vurderinger

Plassering av transformatorstasjon

Flere høringsparter har krevet at transformatorstasjonen anlegges i Kvitskaret som alternativ til plassering i Haugsværdalen. Plassering av transformatorstasjon i Kvitskaret er ikke omsøkt. En transformatorstasjon i Kvitskaret er først om fremst problematisk med hensyn til å finne en akseptabel adkomstvei for transport av materiell. Inngrepene ved en slik vei vil være betydelige. NVE vurderer plassering i Kvitskaret som uaktuell på dette grunnlag. Departementet er enig i vurderingen og slutter seg til NVEs innstilte alternativ på plassering av transformatorstasjon i Haugsværdalen.

NVE påpeker at transformatorstasjonen vil være godt eksponert i dalen, men at virkningene vurderes som moderate. Alternativt design av stasjonen er også foreslått som avbøtende tiltak. NVE vurderer virkningene av transformatorstasjonen i punkt 5.2.3 i innstillingen. Departementet anser de negative landskapsmessige virkningene som akseptable, og slutter seg til NVEs vurderinger.

Haugsværdalen – Eikemo

Fra Haugsvær transformatorstasjon og kryssing over Haugsværfjorden har BKK søkt om alternativ 1, 2.2 og 3.2, hvor sistnevnte er prioritert av BKK. Fra fjordspennet på vestsiden av Haugsværfjorden og forbi Stemmevatnet er det søkt om alternativ 1 og 2.3. Gjennom Eikemodalen er det omsøkt alternativ 1 og 2.4A (som går noe lenger mot sør).

Fra transformatorstasjonen og opp dalsiden går alternativ 2.2 lenger opp på Nonklettjfellet og vil etter NVEs vurdering gi god bakgrunnsdekning og blir lite synlig fra Haugsvær. Alternativet er ønsket av grunneiere i området. Alternativ 1 som parallellføres med eksisterende 132 kV ledning kan gi et uryddig inntrykk og vil i større grad være

synlig fra bebyggelsen i Haugsvær. Alternativ 3.2 er variant av alternativ 1 og prioriteres av Masfjorden kommune og BKK Nett. Begge alternativ (1 og 3.2) spenner over fjorden på samme sted. Departementet anser det som landskapsmessig uheldig at alternativ 3.2 nødvendiggjør bygging av en vinkelmast som vil bli svært synlig på åskammen.

Departementet påpeker at det hovedsakelig er det visuelle inntrykket av ledningen som begrunner valg av trasé på strekningen fra Haugsvær og spennet over Haugsværfjorden. Departementet vurderer alternativ 2.2 om den minst fremtredende i landskapet, men ulempen er at spennet over fjorden er 100 meter lenger enn for de to andre alternativene. Imidlertid vil ikke selve spennet være særlig synlig. Om lag en kilometer sørvest om fjordspennet er det registreringer av fiskemåke (nær truet). Departementet mener til at det ikke vil bli en særlig stor endring fra dagens situasjon, da ett spenn erstattes med et annet, og slik at arten ikke i særlig stor grad vil bli berørt. Departementet mener at det er små forskjeller mellom alternativene øst for Haugsværfjorden og slutter seg til NVEs vurdering av at alternativ 2.2 er den beste løsningen sett hen til visuell eksponering.

Vestover fra fjorden følger alternativ 2.3 i større grad eksisterende 132kV trasé enn alternativ 1, og skjules noe i terrenget og av vegetasjonen. NVE mener alternativet også blir mindre synlig fra bebyggelsen i Solheim. På denne siden av fjorden er det registrert hønsehauk og storlom, begge karakterisert som *nær truet* på rødlista for arter 2010. NVE påpeker at den nye ledningen vil erstatte dagens 132 kV ledning, slik at endringen fra dagens situasjon ikke blir vesentlig forandret. Anleggsarbeidet vil imidlertid kunne gi negative virkninger for forekomstene. Den nye ledningen vil være et større inngrep i landskapet enn eksisterende, men departementet anser de eventuelle negative konsekvensene for naturmangfoldet for å være akseptable da den nye ledningen i driftsfasen ikke vil utgjøre en vesentlig forandring. Departementet mener alternativ 1 er uheldig, da den følger et høydedrag og noen av mastene blir stående i silhuett. Alternativ 2.3 medfører en imidlertid en merkonstnad på om lag 0,5 millioner kroner sammenliknet med alternativ 1. Departementet er enig i at alternativ 2.3 gir de minst negative virkningene, og at dette forsvarer merkostnaden. Departementet slutter seg derfor til NVEs vurdering.

Videre fra Stemmevatnet er det omsøkt to traseer, alternativ 1 som følger eksisterende 132 kV ledningstrasé og 2.4A. som går i lenger avstand fra gården Eikemo. Traseen er foretrukket av grunneier Oddvar Eikemo og Masfjorden kommune. NVE fremhever alternativ 2.4A som mest gunstig landskapsmessig, og tilrår valg av denne. Departementet er enig i NVEs vurdering og slutter seg til denne. Vest i Eikemodalen er det registrert et område som rik edelløvkog, men ledningen vil ikke komme i direkte berøring med naturtypen.

Eikemo – Fløyfjellet

NVE innstiller på justert alternativ 1 og 3.3 på strekningen fra Eikemo til Fløyfjellet. Alternativ 1 er justert noe lenger nordover opp i fjellsiden og vil bli mindre synlig fra Fossheim. Justert alternativ 1 har større avstand til en eksisterende hytte og det planlagte hyttefeltet vest for Eikemo. Den eksisterende hytta vil etter justert alternativ 1 ligge om

lag 20 meter fra den nye ledningen, like utenfor byggeforbudsbeltet. Departementet enig i og slutter seg til, NVEs vurdering når det gjelder trasévalg forbi Fossheim. Det vises til punkt 5.3.3 i innstillingen.

Videre vestover følger alternativ 1 i stor grad eksisterende 132 kV ledning gjennom Kvamsdalen. Det er satt vilkår om at 132 kV ledningen skal saneres. Departementet viser i denne sammenheng til punkt 6.5.2 nedenfor.

Passering gjennom Kvamsdalen har vært et kritisk punkt i vurderingen av trasévalg, da ledningen vil være eksponert i et verdifullt kulturlandskap. Det er derfor søkt om flere alternative traseer på strekningen etter krav fra Masfjorden kommune, Fylkesmannen i Hordaland og Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet). Departementet finner at alternativ 1 gjennom Kvamsdalen har så store negative konsekvenser for landskapet at denne traseen er uaktuell videre vestover fra Fossheim. Departementet tar derfor ikke denne traseen med i den videre vurderingen. Det vises for øvrig til NVEs beskrivelse i innstillingen punkt 5.3.3.

Departementet er videre enig med NVE i at alternativ 1.4 vil virke dominerende og ha store negative konsekvenser for landskapet. Flere av mastene vil stå på fjelltopper og traseen krever enkelte ekstra høye master. Departementet legger derfor til grunn at denne traseen er uaktuell.

Masfjorden kommune er negativ til alternativ 2.4B ut fra konflikt med landskap og friluftsliv. Konsekvensutredningen vurderer alternativet for å ha større negativ virkning for friluftslivet enn alternativ 1 og 1.4. NVE vurderer traseen som lang og kostbar, men at den har små visuelle virkninger. Departementet slutter seg til NVEs vurdering av at alternativet ikke bør velges. Merkostnadene på om lag 7 millioner sammenlignet med alternativ 3.3 oppveier ikke de visuelle fordelene ved traseen.

Grunneier Odd Sverre Næss ønsker at ledningen bygges etter alternativ 1.4, da denne vil ha større avstand til Mollandsstølen. NVE vurderer at alternativet har store negative konsekvenser for landskapet. Næss skriver til departementet i brev av 29. juni 2014, der han mener at det er uheldig med en trasé igjennom dalen. Han er kritisk til at ledningen bygges etter innstilt alternativ 3.3, da han mener ledningen vil være svært synlig fra stølen. Han foreslår en kombinasjon av alternativ 1.4 og 3.3, der traseen for 3.3 skjærer nordover og møter alternativ 1.4 før stølen passerer. NVE mener avstanden til stølen er gjort så stor som mulig uten at ledningen trekkes så langt nord som alternativ 1.4, og skriver at ledningen vil være synlig fra stølen uansett alternativ. BKK Nett opplyser i brev til departementet av 18. september 2014 at nærmeste mast ved alternativ 3.3 vil komme 560 meter fra stølen, og at traséalternativ 3.3 vil få bedre bakgrunnsdekning mot fjellet enn alternativ 1.4. Med alternativ 3.3 unngås også at ledningen blir stående i silhuett der alternativ 1.4 går rett over Tausefjellet og på nordsiden av Ramnefjellet.

BKK Nett opplyser at sett fra Mollandstølen ser det ikke ut til at master for alternativ 3.3 vil bli synlige, men at en mast på toppen av Tausefjellet for alternativ 1.4 vil bli godt

synlig. Departementet er enig med BKK Nett at ledningen blir synlig fra stølen uansett alternativ, og at alternativ 1.4 går så høyt i terrenget at mastene på denne traseen vil være dominerende i landskapet. Med kombinasjon av alternativ 3.3 og 1.4 blir avstanden fra Mollandsstølen til ledningen noe større, men alternativet har også visuelle ulemper. Departementet anser derfor at de visuelle negative konsekvensene for Mollandsstølen for alternativ trasé 3.3 er akseptable.

Ved Hellenovfjellet ved Eikemodalen er det registrerte forekomster av flere rødlistearter, om lag en kilometer sør for ledningstraseen herunder vipe, strandsnipe, storspove, fiskemåke, stær, bergirisk (alle nær truet), samt makrellterne og tyrkerdue (sårbar). Da den nye ledningen erstatter dagens 132kV ledning mener departementet at det ikke vil bli noen ytterligere negative konsekvenser for disse artene i særlig grad. Det er også registrert hekkende storlom (nær truet) i Kvamsdalsvatnet, men vil etter konsekvensutredningen bli lite berørt. Anleggsarbeidene kan derimot virke forstyrrende, og departementet forutsetter at det tas hensyn for hekkende fugl i anleggsperioden i henhold til vilkår i miljø- transport og anleggsplan.

Alternativet medfører bortfall av et inngrepsfritt område på om lag 0,9 km².

Departementet anser alternativ 3.3 som det beste på strekningen forbi Kvamsdalen, alle hensyn tatt i betraktning. Det vises for øvrig til NVEs innstilling punkt 5.3.3, som departementet i all hovedsak slutter seg til.

Fløyfjellet – Frøyset

Alternativ 1, 1.5 og 2.5 krysser Langevatnet og følger Sleirsvatnet på sørsiden med ulike tilpasninger. For alternativ 2.5 over Kråkehaugene har grunneier Ørjan Daae foreslått at det bygges en skulpturmast. NVE har innstilt på alternativ 1, men vurderer at det er liten forskjell på alternativ 1 og alternativ 2.5. Alternativ 1 vil følge eksisterende 132 kV ledningstrasé, og krysse Sleirsvatnet i et kortere spenn enn alternativ 2.5. Daae påpeker at alternativ 1 har store konsekvenser for hans eiendom. I tilleggssøknad av 14. mai 2012 søkte BKK Nett om konsesjon på alternativ 2.5, i tråd med merknadene som var kommet fra de to berørte grunneierne på sørsiden av Sleirsvatnet. I brev av 25. mars 2014 uttaler BKK Nett at det også vil være mulig å foreta flere justeringer og kombinasjoner av de foreliggende traséalternativene sør for Sleirsvatnet. Det vil blant annet være mulig å bygge ledningen som en kombinasjon av alternativ 1 og 2.5. Ledningen vil da følge alternativ 2.5 mellom Frøyset og vinkelmasten ved Sleirsvatnet, men deretter følge alternativ 1 videre østover. Den ene forankringsmasten blir fjernet, og en bæremast blir gjort om til vinkelbæremast. Denne masten blir 42 meter høy, men får god bakgrunnsdekning. Fordelen med en slik kombinasjon vil være at vinkelmasten i alt. 1 nærmest Dalset unngås (jfr. grunneier Daaes innspill), samtidig som fordelene med alternativ 1 hvor denne går lavere enn alt. 2.5 i landskapet forbi Kråkehaugen, beholdes. BKK Nett sier det også er mulig å flytte mastene øst for vinkelpunktet litt mot nord, slik at ledningen kommer enda lavere i terrenget enn alternativ 1. BKK Nett anslår at kombinasjonen av alternativ 2.5 og alternativ 1 som beskrevet, vil koste om lag 1,3

millioner kroner mindre enn alternativ 1. Kombinasjonen hvor mastene langs alt. 1 i tillegg flyttes litt mot nord for å få ledningen lavere i landskapet, vil gi en ytterligere kostnadsreduksjon, som følge av lavere master.

Departementet anser en kombinasjon av alternativ 2.5 og 1 for å være en mindre justering av traseene og anser dette for å ligge innenfor de konsesjonssøkte alternativene. Justeringene som er foreslått av BKK Nett er i tråd med grunneiernes ønsker, samtidig som flere av fordelene med alternativ 1 opprettholdes. I tillegg medfører justeringen en kostnadsreduksjon. Alternativ 1 medfører et kortere spenn over Sleirsvatnet enn justert alternativ 2.5. Justert alternativ 2.5 vil etter departementets vurdering, være marginalt mer synlig i landskapet enn innstilt alternativ 1. Masten på Kråkehaugene vil imidlertid få bedre bakgrunnsdekning enn opprinnelig omsøkt alternativ 2.5. Justeringen medfører et noe lengre spenn over vannet enn innstilt alternativ. Hva gjelder naturmangfold er det registrert forekomst av fuglearten vipe (*nær truet*) og storlom (*nær truet*) ved Sleirsvatnet. Det er også en nyere registrert forekomst av hønehauk (*nær truet*). I tillegg krysser ledningen over en forekomst av naturtypen *rik kulturlandskapssjø* verdisatt som lokalt viktig. Spennet over Sleirsvatnet kan representere økt kollisjonsfare for fugl, men spennet vil ha noe bakgrunnsdekning slik at det vil fremstå nokså synlig i terrenget.

Et trasévalg i tråd med BKK Netts forslag til justering av kombinasjonen alternativ 1 og 2.5, er etter departementets vurdering, den løsningen som gir minst negative virkninger samlet sett. Departementet mener at det skal tas hensyn til hekkende fugl i anleggsperioden slik at det unngås forstyrrelser i størst mulig praktisk grad. Samlet sett vurderer departementet konsekvensene for naturmangfold som akseptable.

Departementet mener at poenget med en skulpturmast på Kråkehaugene vil være redusert når masten vil få bedre bakgrunnsdekning etter justert alternativ. For øvrig viser departementet til NVEs vurdering av skulpturmastsøknaden i pkt. 5.3.4 i innstillingen, og slutter seg til denne.

6.2.4 Konklusjon delstrekning Haugsvær – Frøyset

Fra Haugsvær transformatorstasjon legger departementet til grunn at alternativ 2.2 – 2.3 – 2.4A – justert alternativ 1 – 3.3 – kombinasjon av alternativ 2.5 og 1 til Frøyset gir minst negative virkninger samlet sett. Med vilkår om kamuflering på deler av strekningen ved Eikemo, vurderer departementet landskapsvirkningene som akseptable. Traseen er om lag 22 km lang. Størstedelen av traseen er foretrukket av lokale myndigheter og de fleste øvrige høringsparter. Departementet mener fordelene som oppnås ved dette trasevalget oppveier kostnadsøkningen på om lag 4 millioner kroner sammenliknet med rimeligste alternativ, og legges til grunn av departementet for den samlede vurderingen av virkninger som konsesjonsvedtaket skal bygge på.

6.3 Frøyset til Fensfjorden

6.3.1 Innledning

For strekningen fra Frøyset til Fensfjorden er det omsøkt flere alternativer for fremføring av ledningen, med to forskjellige ilandføringspunkt for sjøkabel i Gulen, henholdsvis Postvågen (alternativ 1) og Iledalsvågen (alternativ 1.6 og 2.6). Alternativ 1.6 og 2.6 er justert etter tilleggsøknader, og det er også omsøkt to alternativer med jordkabel i Iledalen. For nærmere beskrivelse av traseene vises det til innstillingen i punkt 5.3.5.

6.3.2 Sentrale vurderingstema

Sentralt ved vurderingen er om sjøkabelen fra Fensfjorden skal føres i land i Postvågen eller Iledalsvågen. For det tilfelle at ilandføring skjer i Iledalen er det fra både Masfjorden og Gulen kommune samt flere høringsparter, krevet fremføring av anlegget i jordkabel fra vågen og opp igjennom Iledalen. Det er også kommentert fra flere hold at plasseringen av kabelendemasten i Iledalen er veldig eksponert i landskapet. Alternativ 2.6 er krevet av grunneier John Høyvik og prioritert av Gulen kommune.

6.3.3 Departementets vurderinger

Jordkabel som alternativ i Iledalen

Flere høringsparter har krevet jordkabel i Iledalen. BKK Nett har omsøkt to alternative jordkabeløsninger, begge i samme trasé, men med forskjellig endepunkter på kabelen opp i dalen. NVE vurderer at kabling ikke vil særlige miljøgevinster og mener merkostnadene ikke kan forsvares. Departementet understreker at 420 kV kraftledninger som hovedregel skal bygges som luftledning, bortsett fra i de unntakstilfeller der ekstrakostnaden for kabling av en begrenset delstrekning kan forsvares med at det gir særlige miljøgevinster og/eller en begrenset strekning med kabel kan gi en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning.

Departementet mener at en luftledning i Iledalen vil være synlig i landskapet, spesielt fra fjorden. Dalen er for det meste skogkledd, men kraftgaten vil være synlig i terrenget. Departementet kan ikke se at kabling vil gi særlige miljøgevinster i forhold til hva en luftledning vil påføre av ulemper i dette området. Departementet mener at ulempene forbundet med en luftledning først om fremst er relatert til synlighet i landskapet. Departementet kan ikke se at det arealbeslaget som luftledningen representerer, som påpekt særlig av kommunene, forsvarer bruk av jordkabel. Departementet viser for øvrig til at også jordkabel for den type kraftledningsanlegg, innebærer betydelige arealinngrep. Det vises til punkt 5.4 der gjeldende kablingsstrategi er omtalt.

Landtak i Gulen

Alternativ 1 har landtak i Postvågen og strekker seg fra Frøyset transformatorstasjon i sørvestlig retning før traseen vinkler i mer sørlig retning før kryssing av fv 570. Av konsekvensutredningen fremgår at dette alternativet vil gi middels til store negative konsekvenser for Postvågen som kulturminne, og de fleste uttalelser, herunder Gulen

kommune, har vært negative. NVE vurderer alternativet som mest negativt for landskap, bebyggelse og kulturmiljø. NVE har i sin innstilling anbefalt at det ikke meddeles konsesjon for alternativ 1 på grunn av de store negative ulempene forbundet med landtak i Postvågen. NVE mener at ulempene ved ilandføring i Postvågen overstiger merkostnaden på om lag 31 millioner kroner med lengre sjøkabel og landtak i Iledalslågen. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Alternative traseer 1.6 og 2.6

Alternativene 1.6 og 2.6 går i sørvestlig retning fra Frøyset før traseen knekker sørover mot Iledalen der ledningen går over i sjøkabel i Iledalsvågen. Alternativ 1.6 går like nord for Vestrelifjellet, mens alternativ 2.6 går over fjellet. Traseene er justert noe i forbindelse med tilleggssøknader, da alternativ 1.6 opprinnelig ville komme i konflikt med sikringssonen rundt skytebanen i Iledalen, samtidig som nærmere undersøkelser viste at traseene ville gi masteplassering i en myr øverst i Iledalen. Alternativene er i stor grad sammenfallende etter justeringene i store deler av Iledalen. BKK Nett har også omsøkt to alternativer med jordkabel i Iledalen.

Sogn og Fjordane fylkeskommune ønsker 1.6 av hensyn til landskap. NVE har innstilt på alternativ 1.6 av samme grunn. Grunneier Høyvik ønsker alternativ 2.6. Han viser til store problemer med utnyttelse og drift av skog. Eiendommen hans er fra før båndlagt av eksisterende 132 kV kraftledning. De største ulempene ved alternativ 2.6 er at ledningen vil være godt eksponert i landskapet og en mast vil stå i silhuett på en topp(Vestrelifjellet). Konsekvensutredningen vurderer de landskapsmessige konsekvensene ved alternativ 2.6 som middels negative.

Departementet ser at det er ulemper for grunneier ved alternativ 1.6 for skogsdriften. Departementet mener likevel at de negative landskapsmessige virkningene av alternativ 2.6 ikke kan forsvares. Departementet mener fordelene som oppnås ved alternativ 1.6 oppveier de negative konsekvensene for skogbruket, og legges til grunn for den samlede vurderingen av virkninger som konsesjonsvedtaket skal bygge på.

Plassering av kabelendemast i Iledalen.

På departementets befaring ble ulempen med synligheten av kabelendemasten trukket frem slik det var omsøkt og innstilt. Gulen kommune har uttrykt ønske om å justere plasseringen slik at masten ikke står på et høyt punkt i landskapet. Departementet har bedt BKK Nett om å se på ulike alternativer for plassering av kabelendemasten. Det foreslås en løsning som innebærer flytting av kabelendemast om lag 42 meter nordøst. Kabellengden øker tilsvarende. Masten vil da stå lavere i terrenget og blir dermed mindre synlig, særlig fra fjorden. Endringen innebærer en merkostnad på 0,7 millioner kroner. Departementet mener den visuelle eksponeringen fra fjorden bør minskes i størst mulig grad. NVE har i innstillingen også påpekt at landtak noe lenger inne på land vil redusere den visuelle eksponeringen. Departementet mener at kabelendemasten skal flyttes i tråd med BKK Netts forslag. De betydelige visuelle fordelene som oppnås ved en slik flytting forsvarer merkostnaden dette innebærer.

Frøyset transformatorstasjon

I brev av 25. mars 2014 ber BKK Nett om at Olje- og energidepartementet sluttbehandler konsesjonssøknaden om etablering av ny Frøyset transformatorstasjon som del av anlegget for ny 300 (420) kV Modalen-Mongstad. Formålet med ny Frøyset transformatorstasjon er i første rekke å ta i mot produksjonen fra vindkraftverk i Gulen gjennom en transformering fra 132 til 300/420 kV. BKK Nett ønsket i utgangspunktet at det gis konsesjon til transformatorstasjonen, men at realisering var avhengig av mengden vindkraft som blir realisert.

BKK Nett har kommet til at det ikke er rasjonelt å knytte gjenværende vindkraftprosjekter i Gulen til nettet ved en transformering i Frøyset. Ved e-post av 14. november 2014 trakk derfor BKK søknaden om utvidelse av eksisterende Frøyset transformatorstasjon, med henvisning til at behovet ikke lenger er tilstede.

6.3.4 Konklusjon delstrekning Frøyset – Fensfjorden

Ledningen skal bygges som en om lag 6 km lang luftledning etter alternativ 1.6 fra Frøyset via Iledalen ned til landtak i Iledalsvågen. Fordelene som oppnås ved valg av alternativ 1.6 i stedet for alternativ 1 Postvågen, oppveier klart de økte kostnadene ved ilandføring i Iledalen inkludert flytting av kabelendemast, og dette alternativet legges til grunn av departementet for den samlede vurderingen av virkninger som konsesjonsvedtaket skal bygge på.

6.4 Fensfjorden til Lindåsneset transformatorstasjon

6.4.1 Innledning

Det er etter tilleggsøknad til sammen tre alternative omsøkte traseer for strekningen med ulike mastetyper: alternativ 1, 3.4A og 3.4B. For nærmere beskrivelse av alternativene vises det til NVEs innstilling punkt 5.3.6.

6.4.2 Sentrale vurderingstema

Flere høringsparter, herunder Lindås kommune, er opptatt av at ledningen må beslaglegge så lite areal som mulig, med tanke på videre utnyttelse av næringsarealene på Mongstad. Lindås kommune har særlig vært opptatt av en løsning for ilandføring sjøkabelen som sikrer at ikke fremtidig utnyttelse av kaiareal går tapt.

6.4.3 Departementets vurderinger

NVE innstiller på alternativ 3.4B med sjøkabel over Fensfjorden til kabelendemast på Mongstad og deretter i luftledning til Lindåsneset transformatorstasjon. Etter NVEs vurdering er alternativ 3.4B det beste alternativet med tanke på at ledningen skal utgjøre minst mulig hinder for veitransport og anlegging av massedeponi. Alternativet er også foretrukket av Lindås kommune og BKK Nett. NVE anbefaler at ledningen bygges med

standard portalmaster, da dette er rimeligste alternativ og finner at gittermaster kan ha tekniske utfordringer.

Departementet er enig i valg av trasé og mastetype på denne strekningen og slutter seg til NVEs vurdering. Eventuelle negative konsekvenser for naturmangfold er beskrevet i innstillingen, men vurderes som små da industriområdet på Mongstad ikke er et naturlig habitat for artene som er registrert om lag 1-2 km sør for ledningstraseen. Det vises til innstillingen punkt 5.3.6.

Hva gjelder løsning for ilandføring av sjøkabelen ved Mongstad, er dette etter departementets mening hensiktsmessig å ta stilling til i detaljplanleggingen (miljøtransport og anleggsplan). Det vises for øvrig til BKK Netts kommentarer til valg av løsning inntatt i punkt 4 ovenfor.

6.4.4 Konklusjon delstrekning Fensfjorden – Lindåsneset transformatorstasjon

Etter en helhetlig vurdering finner departementet at den beste løsningen for fremføring av ledningen er alternativ 3.4B, og dette legges til grunn for den samlede vurderingen av virkninger som konsesjonsvedtaket skal bygge på.

6.5 Sanering, omlegging og bygging av nytt 132 kV nett.

6.5.1 Omlegging av 132 kV ledning Stordal – Matre og ny 132 kV ledning for tilknytning til Matre kraftverk

I tilknytning til det nye ledningsanlegget Mongstad – Modalen, søkte BKK Nett 14. mai 2012 på vegne av BKK Produksjon, om å bygge om 132 kV-ledningen Stordal – Matre slik at den går direkte til ny transformatorstasjon i Haugsværdalen. Ledningen må bygges om omlag 200 meter til ny fellesmast i Matresdalen, og videre på felles master med 132 kV ledningen Matre – Haugsvær til Haugsvær transformatorstasjon. Gjennom Kvitskaret går ledningen parallelt med 420 kV-ledningen fra Steinsland. Omleggingen vil ikke gjøre det nødvendig med tiltak på resten av ledningen mellom Stordal og Matresvatnet. Den nye ledningen Stordal – Haugsvær vil bli om lag 14,2 km. BKK Nett søker også om å bygge ny enkeltkursledning fra Matre til Matresvatnet, som vil føre produksjonen fra Matre til planlagt transformatorstasjon i Haugsværdalen. Ledningen og vil gå i samme trasé som den gjør i dag.

BKK Nett har søkt om jordkabel på en strekning på om lag 600 meter ut fra koblingsstasjonen i Matre til vestsiden av Matreselva. NVE har innstilt på luftledning.

Matre er et lite sentrum som fra før av er tungt belastet med blant annet kraftledninger, sandtak og koblingsstasjon tilknyttet Matre kraftverk. Jordkabel gjennom Matre medfører en merkostnad på 6,4 millioner kroner.

Kabling er krevd av Masfjorden kommune og flere grunneiere. Kommunen ønsker å få frigjort areal til utvikling av næringspark. 132 kV nettanlegg kan som hovedregel bygges

som luftledning. Kabling av 132 kV nettanlegg kan vurderes der dette kan gi en vesentlig bedre totalløsning alle hensyn tatt i betraktning. Kabling inn og ut av transformatorstasjoner kan avlaste av hensyn til bebyggelse og nærmiljø.

Departementet konstaterer at Matre fra før av er meget tungt belastet med inngrep i form av elektriske anlegg. En ny ledning vil legge beslag på store deler av et næringsområde, og er problematisk for nærføring til bolighus. Departementet legger til grunn at det er mangel på næringsarealer i Matre. På grunn av transformatorstasjonens plassering og topografien i området rundt er det ikke mulig å finne en alternativ luftledningstrasé som ikke berører næringsområdet. Dersom næringsarealet skal være intakt, er derfor jordkabel eneste reelle alternativ. Departementet viser til at kabling inn og ut fra transformatorstasjoner for å avlaste bebyggelse og nærmiljø, er i samsvar med gjeldende kablingsstrategi, og finner at dette hensynet gjør seg gjeldende i Matre. Merkostnaden mener departementet kan forsvares ut fra de betydelige ulempene en luftledning vil ha for mulig næringsutvikling i Matre. Departementet viser for øvrig til at kabling vil dempe det uryddige inntrykket de bestående elektriske anleggene har ført til rundt transformatorstasjonen. Kabling vil derfor innebære en visuell forbedring. I tillegg unngås nærføringsproblematikk med et bolighus.

De samlede kostnadene med ombygging av 132 kV-ledningene med en jordkabeløsning i Matre er anslått til omlag 30 millioner kroner. De to 132 kV ledningene er beskrevet i innstillingen i punkt 5.4, der NVE anbefaler at det gis konsesjon til BKK Produksjon for ombygging av ledningen Stordal – Matre, samt ombygging av 132 kV ledning Stordal – Haugsvær og ny ledning Matre – Haugsvær. Departementet viser til vurderingene ovenfor hva gjelder jordkabel i Matre og at det gis konsesjon til kabel på en strekning på om lag 600 meter ut fra koblingsanlegget i Matre. Departementet påpeker at en miljø-, transport- og anleggsplan skal legges til grunn for alt anleggsarbeid knyttet til 132 kV anleggene. Departementet slutter seg for øvr til NVEs vurderinger og konklusjon.

6.5.2 Sanering av eksisterende 132 kV ledninger

For omtale og vurderinger av hvorvidt underliggende 132 kV skal rives i forbindelse med bygging av ny 420kV ledning mellom Mongstad og Modalen, viser departementet til NVEs innstilling punkt 4.6. Eksisterende 132 kV ledning Matre – Frøyset går i dag delvis i samme trasé som den nye 420 kV ledningen, og NVE har i behandlingen av saken forutsatt at ledningen rives som følge av det nye tiltaket. Departementet konstaterer at ledningen skal rives som følge av konsesjon til den nye ledningen, og slutter seg for øvrig til NVEs vurdering og konklusjon i punkt 4.6 i innstillingen.

7 Samlet vurdering

7.1 Vurdering av samlet belastning etter naturmangfoldloven

Departementet viser til omtalen ovenfor under punkt 5.3 der det fremgår at naturmangfoldloven (nml) kapittel II om alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og

vurderingene av prinsippene i nml. §§ 8-12 skal fremgå av beslutningen. Det vises i denne sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyår, økosystemer og arter i nml. §§ 4-5.

Departementet foretar en egen vurdering av tiltakets påvirkning på økosystemet ut i fra den samlet belastning. NVE gjennomgår og vurderer denne påvirkningen i kapittel 7 i innstillingen. Departementet tar utgangspunkt i NVEs innstilling og vurderer denne opp i mot ny kunnskap og de endringer av trasévalg departementet foretar.

Konsekvensutredningen for biologisk mangfold konstaterer at en samlet vurdering av konsekvens viser at det er knyttet størst negative virkninger og tilhørende negative konsekvenser til tap av sammenhengende naturområder med urørt preg og til fugl

7.1.1 Energianlegg

For de energianlegg NVE gjennomgår i pkt. 7.1 oppdateres grunnlaget som følger:

NVE har gitt konsesjon til vindkraftverkene Bråsviksåta og Dalsbotnfjellet i Gulen kommune. Vindkraftverkene Setenesfjellet og Sandøy fikk avslag av NVE.

SAE vind AS har, etter at NVE avga innstilling til departementet, trukket prosjektet Bråsviksåta. Zephyr AS' prosjekt Dalsbotnfjellet hadde omsøkt nettilknytning via Bråsviksåta. Zephyr AS må derfor søke om ny nettilknytning for prosjektet og knytte seg til eksisterende regionalnett. Det vises til omtalen av Frøyset transformatorstasjon ovenfor i punkt 6.3.3.

Søknaden om en ny 420 kV-ledning Modalen – Mongstad innebærer også tiltak på 132 kV-ledninger i området, herunder nybygging, omlegging og sanering av eksisterende kraftledninger.

Departementet peker på at konsesjon til 420 kV ledningen også vil inneholde pålegg om at eksisterende 132 kV-ledning mellom Matre kraftverk og Frøyset transformatorstasjon saneres. Store deler av ledningen vil etableres i traseen til eksisterende 132 kV-ledning. Departementet peker på at det nye tiltaket vil ha en positiv effekt for områdene der eksisterende nett blir sanert. Områdene vil bli fri for tekniske inngrep etter at rivingen er avsluttet, men med en moderat merbelastning der 420 kV-ledningen erstatter 132 kV-ledningen.

NVE har pekt på at bygging av vannkraftverk sjelden vil forsterke negative virkninger av kraftledninger med ulike inngrep som berører helt ulike arter og funksjonsområder i økosystemet. Noen steder kan imidlertid vannkraftverk påvirke for eksempel naturtypelokaliteter som også påvirkes av kraftledninger.

Departementet påpeker at det i områdene ledningen Modalen – Mongstad berører er betydelige vannressurser med flere regulerte vann og etablerte vannkraftverk. Samlet sett mener departementet at det nye anlegget medfører en akseptabel økning av belastningen på naturtyper eller arter. Den nye ledningen vil ikke påvirke økosystemene i

den grad at den kommer i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

7.1.2 Andre inngrep

Olje- og energidepartementet kan ikke se at det foreligger andre planer om vesentlige arealinngrep av betydning for kraftledningssaken.

7.1.3 Naturtyper, vegetasjon og uberørt natur

Naturtyper og vegetasjon

Den direkte påvirkningen av naturtyper er begrenset til mastefester og anleggsveier, og eventuelle behov for ryddebelte. Naturtypenes betydning som levested for sårbar vegetasjon og biologisk mangfold påvirkes i mindre grad. Departementet forutsetter at det i detaljplanleggingen vektlegges å unngå mulig vesentlig skade på naturtyper og vegetasjon, jf. naturmangfoldloven § 12.

NVE mener at kraftledningens mulige virkninger for de viktige naturtypene vil være små da ledningen vil spenne over lokalitetene. Anleggsarbeidet kan påvirke naturtypene, og det bør vises hensyn til viktige naturtyper i anleggsarbeidet.

Departementet forutsetter at det i forbindelse med miljø-, transport- og anleggsplan skal søkes å minimere og restaurere terrenginngrepene, og i denne planleggingen forsettes det at også er tatt hensyn til å minimere skader på sårbar vegetasjon. Departementet anser de negative virkningene på naturtyper som små, og som ikke fører til konflikt med forvaltningsmålene for naturtyper og økosystemer, jf. naturmangfoldloven § 4.

Uberørt natur

Det er hovedsakelig trasé gjennom Stølsheimen som vil føre til bortfall av sammenhengende naturområder med urørt preg. Den nye ledningen medfører at om lag 11,6 km² med slike naturområder blir redusert til inngrepsnært. Departementet viser til at det ved passering gjennom Stølsheimen er lagt stor vekt på å finne den traseen som har minst konflikter med landskap, friluftsliv og uberørt natur, og vurderer derfor graden av reduksjon av sammenhengende naturområder med urørt preg som akseptabel.

7.1.4 Fugl

Departementet konstaterer at hekkende fugl kan bli forstyrret i anleggsfasen. Det skal i detaljplanleggingen vurderes tilpasninger av anleggsarbeidet i yngle- og hekkeperioden, så langt det er praktisk mulig, jf. også prinsippet i naturmangfoldloven § 12. I driftsfasen ansees ikke sjøkablene å ha innvirkning på fugl, men luftledningen vil kunne medføre kollisjonsfare, særlig der ledningen spenner over fjorder og daler.

Det er registrert totalt 11 rødlistede fuglearter i en radius av fem kilometer fra ledningstraseen. For beskrivelse og vurdering av påvirkning på fugleartene vises det til innstillingen i punkt 7.2.2, som departementet slutter seg til.

De registrerte rødlisteartene er storlom, hønsehauk, fiskemåke, strandsnipe, jaktfalk, vipe, bergirisk, varsler, storspåve, stær og hettemåke, som alle er kategorisert som nær truet (NT), og åkerrikse som er kritisk truet (CR). I tillegg vil ledningen gå om lag en kilometer unna registreringer av makrellterne og tyrkerdue (sårbar).

Storlom er særlig utsatt for kollisjoner med kraftledninger, grunnet relativt dårlig manøvreringsdyktighet i lufta. Ved Kvamsdalsvatnet skal linene merkes for å øke synligheten slik at at kollisjonsfaren minskes.

Flere av artene er sårbare for forstyrrelser nær hekkelokaliteten, og departementet legger til grunn at tiltakene vil kunne påvirke enkeltindivider av fugl, da særskilt i anleggsperioden.

Gjennom godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplan vil NVE fastlegge hvilke avbøtende tiltak tiltakshaver må gjennomføre og hvordan anleggsarbeidet skal utføres, for å minimere skadene på blant annet naturmangfoldet.

Departementet viser til de tilpasninger som er gjort med tanke på merking av kraftledningen og mener at dette tiltaket er egnet for å minske kollisjonsfaren for fugl i en viss grad. Departementet anser de samlede negative konsekvenser for fugl i driftsfasen kan være store for enkeltindivider, men akseptable på bestandsnivå. Departementet mener derfor at etablering av ledningen ikke vil være i strid med forvaltningsmålene, jf. nml. § 5.

Avbøtende tiltak som kan redusere kollisjonsfaren for fugl omtales forøvrig i punkt 8.3 og NVEs innstilling punkt 6.5.

7.1.5 Marint naturmangfold

Det fremgår av konsekvensutredningen at kryssing av Fensfjorden med kabel gir ubetydelige konsekvenser for marint biologisk mangfold både i drifts- og anleggsfasen. Konsekvensutredningen peker på at sjøkabelen for alternativ i Iledalsvågen skal ilandføres i de grunne vikene nord for Hosøyholmen, der det potensielt er flere lokalt viktige (C-verdi) naturtyper, og samlet virkning er antatt å være middels negativ på sikt.

Departementet forutsetter at BKK Nett tar hensyn til eventuelle funn dersom det under detaljplanleggingen avdekkes viktige forekomster på sjøbunnen, som kan bli negativt påvirket.

Departementet ser det slik at sjøkabelstrekningen har minimale til ingen konsekvenser for marint biologisk mangfold.

7.2 Kulturminner

Det er på nåværende tidspunkt ingen kjente automatisk fredete kulturminner som kommer i direkte konflikt med tiltaket. I enkelte områder kan det imidlertid være potensial for funn av hittil ukjente, automatisk fredete kulturminner. BKK Nett har ikke gjennomført § 9 undersøkelser etter kulturminneloven, men vil gjennomføre undersøkelsene før anleggsstart. Det er foretatt undersøkelser av sjøområdene rundt de planlagte sjøkabeltraseene i Fensfjorden i forbindelse med bygging av ledningen Mongstad – Kollsnes. Selv om det er foretatt undersøkelser av sjøkabeltraseen etter kulturminneloven § 9, kan det oppstå behov for nærmere undersøkelser.

Riksantikvaren påpeker at det er gjort få registrering av kulturminner i de høytliggende områdene, og at det derfor er et avgrenset kunnskapsgrunnlag. Konsekvensutredningen opplyser at store deler av de ulike traséalternativene går gjennom områder som tidligere ikke har vært systematisk undersøkt av arkeologer, og at det kan forventes funn av automatisk fredede kulturminner i utmarks- og fjellområdene.

Departementet forutsetter at BKK Nett oppfylder undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før tiltaket settes i verk. Departementet mener at ledningen har ubetydelig til liten negativ konsekvens for kulturminner.

7.3 Landskap og visuelle virkninger

Departementet viser til omtalen av landskap over for de enkelte delstrekninger, samt NVEs omtale av landskapsvirkninger i innstillingen.

Store deler av ledningstraseen befinner seg i områder som har god avstand til bebyggelse og med begrenset negativ visuell påvirkning av landskapet. Der ledningen passerer over Stølsheimen vil imidlertid ledningen være godt eksponert i landskapet, særlig over høyden Gråsida. Ved fjordspenn og kryssinger over dalfører vil ledningen være godt synlig.

Departementet mener traseene er så godt tilpasset i landskapet som det lar seg gjøre. Særlig over Stølsheimen er departementet enig med NVE i at den negative effekten ledningen har for friluftsliv og landskap, er redusert ved at de mest verdifulle områdene for friluftsliv og kulturmiljø unngås.

Samlet sett anser departementet at den visuelle belastningen på de berørte områdene øker moderat, og finner at ledningens konsekvenser for landskapsbildet må anses akseptable.

7.4 Friluftsliv

Den omsøkte ledningen vil bygges i trasé over området Stølsheimen, som er et populært og viktig friluftsområde. Flere høringsuttalelser peker på viktigheten av å bevare

friluftinteressene i området, og NVE har i sin behandling vært nøye med å forsøke å tilpasse traseen slik ledningen vil påvirke verdiene i Stølsheimen i så liten grad som mulig. Traseen er lagt nær allerede eksisterende inngrep for å bevare uberørte områder. Departementet peker på at men inngrepet uansett trasé vil være synlig fra deler av fjellandskapet. Det er gjennom tilpasninger av traseen unngått at ledningen går igjennom sentrale deler av Stølsheimen som er viktig for friluftslivet. Departementet finner at de negative konsekvensene for friluftslivet er akseptable samlet sett.

7.5 Næringsinteresser

Turisme og reiseliv

Konsekvenser for turisme og reiseliv er i hovedsak tilknyttet mulige visuelle ulemper ledningen kan gifor lokaliteter som er viktige i denne sammenheng.

Departementet konstaterer at inngrep i de mest sårbare og sentrale delene av Stølsheimen unngås og at med landtak i Iledalsvågen unngås inngrep i Postvågen. I Lindås går traseen igjennom næringsområder (Mongstad) med eksisterende inngrep.

Departementet kan ikke se at ledningen vil medføre ulemper for turisme og reiseliv i nevneverdig grad. Det vises for øvrig til vurderingene knyttet til virkninger for landskap og friluftsliv.

Jord- og skogbruk

Ledningstraseen vil i hovedsak gå igjennom høytliggende områder og påvirker etter departementets oppfatning, jord- og skogbruk i liten grad. Skogbrukinteresser påvirkes negativt i Gulen kommune, der alternativ 1.6 beslaglegger areal som utnyttes til skogbruk. Departementet mener ledningens påvirkning på jord- og skogbrukinteresser samlet sett må anses akseptable. For å unngå driftsulemper som følge av etablering av ledningen, forutsetter departementet at mastefester om mulig plasseres slik at beslag av dyrket mark unngås. Det vises i denne sammenheng til krav om miljø- transport og anleggsplan nedenfor i punkt 8.

7.6 Naturverninteresser

Den planlagte ledningen vil ikke komme i nærkontakt med områder som er vernet etter naturmangfoldloven. Ledningen passerer nær utløpet av Yndesdalsvassdraget som er vernet i Verneplan for vassdrag. Vassdraget er først og fremst vernet som et typevassdrag fra de ytre deler av Vestlandet. Kraftledningen vil ha liten påvirkning på vassdragets betydning som typevassdrag i denne regionen. I denne delen av traseen erstatter den nye ledningen eksisterende 132 kV kraftledning, og anses ikke å ha virkninger for vassdraget ut over det eksisterende ledning har. For øvrig inngår ikke Fensfjorden i områdene som inkluderes i "nasjonal marin verneplan".

Departementet vurderer at ledningen vil ha liten eller ingen negativ virkning på naturverninteresser.

7.7 Konklusjon

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter energiloven, må alle fordeler og ulemper ved kraftledningsanlegget veies opp mot hverandre. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder at det tas hensyn til berørte allmenne og private interesser.

Departementet har foretatt en samlet vurdering av alle skader og ulempene ved etablering av en ny 300 kV (420 kV) kraftledning fra Modalen (Steinsland) til Mongstad. Alle vurderinger knyttet til miljøvirkninger er gjort ut fra en sammenligning med dagens situasjon med mindre tilpasninger.

Ulempene er vurdert opp mot fordelene som dette tiltaket vil ha for forsyningssikkerheten i bergensområdet og for kraftuttaket fra Kollsnes til petroleumsaktiviteten i området. Med dagens situasjon vil en enkelt feil føre til avbrudd i forsyningen. En ny 420 kV kraftledning til bergensområdet gir full reserve, og kraftsystemet vil tåle et utfall i tunglast uten at det fører til større strømbrudd. Departementet mener omsøkt ledning vil føre til en sterk forbedret kraftforsyningssikkerhet til bergensområdet. Det vil bli tosidig forsyning til Kollsnes og Mongstad som styrker forsyningssituasjonen i begge disse punktene.

Departementet vurderer at samfunnsøkonomien i prosjektet er god.

BKK Nett har under NVEs behandling av saken, til dels etter innspill fra berørte interesser, blitt bedt om å omsøke endringer og nye alternativer, og NVE har etter slike søknader foretatt en rekke justeringer og tilpasninger av traseen.

Departementet er innforstått med de negative miljøvirkninger av kraftledningsanlegget, som i hovedsak er knyttet til landskap, friluftsliv og fugl.

Departementet konstaterer at naturområdene i Stølsheimen er av høy landskapsmessig verdi. Departementet mener at traseen gjennom Stølsheimen er tilpasset på en slik måte at belastningen i fjellområdene som følge av det nye inngrepet, er innenfor det som må anses forsvarlig.

Departementet finner at den nye ledningen for øvrig vil gå i en trasé som i liten grad kommer i konflikt med tunge allmenne interesser.

Departementet konstaterer at sanering av eksisterende 132 kV nett reduserer antall steder langs ledningen hvor det kan oppstå kollisjonsfare for fugl. Der ledningen spenner over daler og fjorder vil spennet merkes slik at kollisjonsfaren reduseres. Departementet

finner at påvirkning av fugl er ikke av en slik karakter at det er i konflikt med forvaltningsmålene for de respektive arter som kan bli berørt.

Med bortfall av behovet for transformering i Frøyset utgår også kostnaden for utvidelse av transformatorstasjonen som opprinnelig var omsøkt. Departementet konstaterer at dette styrker den samfunnsøkonomiske verdien av prosjektet.

Departementet mener at økningen av belastningen i områdene er akseptabel, sett i lys ledningens vesentlige betydning for blant annet forsyningssikkerhet, økt fornybarproduksjon og annen næringsvirksomhet.

Departementet har kommet til at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene, og tilrår at det gis konsesjon etter energiloven til de elektriske anleggene.

Departementet finner at kombinasjonsalternativet 2.0 med start i Steinsland – 3.0 – 1.1A – 3.1A – 2.0 – 2.2 – 2.3 – 2.4A – justert alternativ 1 – 3.3 – justert alternativ 1.0/2.5 – 1.6 – 3.4B for fremføring av kraftledningen mellom Modalen og Mongstad samlet sett er det alternativ som gir minst skader og ulemper for allmenne interesser. I forbindelse med omlegging av eksisterende 132 kV nett i Masfjorden, har departementet funnet at det er grunnlag for å velge en løsning med jordkabel ut fra koblingsstasjonen. Departementet finner at belastningen av inngrep i Matre er så betydelig at kabling av den nye 132 kV ledningen over en lengde på omlag 600 meter.

8. Vilkår og avbøtende tiltak

8.1 Generelt.

NVE gjennomgår avbøtende tiltak og vilkår i innstillingen i kapittel 6

Når det gjelder detaljplanlegging av trasé og mastefester, kamuflerende tiltak og alternative mastetyper og trasérydding viser departementet til NVEs vurderinger og slutter seg til disse.

8.2 Merking av liner

NVE finner ikke grunnlag for å pålegge merking av fjordspennene over Matresdalen eller Haugsværvatnet eller forbi Stemmevatnet, for å redusere kollisjonsfare for fugl. NVE viser i den forbindelse til at ledningen spenner høyt over vannet og det vil være stor sannsynlighet for at linene merkes som luftfartshinder. NVE viser til at den planlagte kraftledningen er en stor synbar konstruksjon, og langt mer synlig enn liner på lavere spenningsnivå. NVE vurderer derfor at kollisjonsfaren er noe mindre for 300 og 420 kV ledninger enn for ledninger på lavere spenningsnivå. NVE vurderer de visuelle ulempene ved merking er større enn antatt effekt av merking for fugl.

NVE mener ved kryssningen av Yndedalsvassdraget ved utløpet av Kvamsvatnet henger linene så lavt at bør det merkes for å redusere kollisjonsrisiko for fugl.

Departementet henviser til NVEs vurdering når det gjelder linemerking.

Tilpasning av anleggsfasen i tilknytning til hekkeplasser for rovfugl skal det redegjøres for i detaljplanleggingen.

8.3 Kabling av eksisterende 22 kV ledninger

Masfjorden kommune har satt krav om kabling av 22 kV-ledningen fra den omsøkte transformatorstasjonen i Haugsvær til Trodalen, subsidiært at ledningen flyttes slik at de ikke blokkerer arealer som kan utnyttes til boliger. Det settes også krav om kabling av 22 kV-ledningen gjennom boligfeltet i Haugsvær for å frigjøre boligtomter.

BKK Nett opplyser at omsøkt Haugsvær transformatorstasjon kommer i konflikt med eksisterende 22 kV-ledning mellom Trodal og Haugsvær og at ledningen som en følge av dette må legges som kabel forbi stasjonen over en strekning på om lag 240 meter. BKK Nett mener det sannsynligvis vil være hensiktsmessig å kable fra sør for planlagt transformatorstasjon til Haugsvær Auto, en strekning på ca. 1150 meter. Kostnaden med kabling kun forbi transformatorstasjonen er ca. 0,7 millioner kroner, mens det med kabling frem til Haugsvær Auto vil beløpe seg til ca. 3,4 millioner kroner. Kostnadene med sistnevnte kan reduseres om kablingen skjer samtidig med byggingen av planlagt ny vei til transformatorstasjonen.

Departementet konstaterer at det i gjeldende kablingsstrategi er fastslått at nye ledninger inntil 22 kV som hovedregel bygges som jordkabelanlegg. Krav om kabling gjelder ikke for eksisterende nettanlegg.

NVE har menerdet vil være nødvendig å kable eksisterende 22 kV ledning forbi stasjonen til Haugsvær Auto. NVE har også vurdert at det på grunn av plassmangel kan bli nødvendig å kable strekningen langs Haugsværvatnet. Merkostnadene på inntil 3,4 millioner kroner vurderer NVE som akseptable. For øvrig finner ikke NVE grunnlag for å pålegge BKK Nett å kable øvrig 22 kV nett i området. NVE finner det nødvendig å kable forbi planlagt transformatorstasjon i Haugsvær, og at det avklares i forbindelse med en eventuell miljø-, transport- og anleggsplan om hvorvidt det også blir nødvendig å kable strekningen forbi Haugsværvatnet til Haugsvær Auto.

Departementet slutter seg til NVEs innstilling om kabling av 22 kV ledninger i områdekonsesjonen til BKK Nett.

Departementet har vurdert hvorvidt BKK Nett kan eller bør pålegges ytterligere kabling av eksisterende 22 kV ledninger i området. Departementet påpeker at pålegg til nettselskapet om avbøtende tiltak skalha relevans for, eller være tilknyttet de omsøkte energianleggene. Der ledninger kommer i konflikt med bygging av et nytt anlegg, eller der totalbelastningen i området samlet sett blir for stor, kan kabling eller flytting av

eksisterende nett være en løsning. På denne bakgrunn finner ikke departementet grunn til å pålegge BKK Nett å kable eksisterende 22 kV ledninger. Departementet finner av samme årsak heller ikke å kunne ta til følge Masfjorden kommunes krav om at tiltakshaver etablerer en turvei mellom boligområdene Haugsvær og Trodal.

8.3 Detaljplanlegging

Anleggskonsesjon gis med vilkår om at det utarbeides miljø- transport- og anleggsplan, som skal regulere nærmere hvordan anleggsarbeidene med bygging og drift av ledningen skal utføres. Planene skal godkjennes av NVE. I detaljplanleggingen skal det vurderes alternative mastetyper og komponenter, samt andre kamuflerende tiltak. Departementet slutter seg for øvrig til NVEs vurdering av valg av mastetyper og isolatorer.

Departementet forutsetter, som NVE, at terrenginngrep begrenses i størst mulig grad i forbindelse med anleggsarbeidene, og at opprydningen skjer på en skånsom og effektiv måte.

Departementet forutsetter at detaljplanleggingen ivaretar eventuelle justeringer av sjøkabeltraseen i Fensfjorden, slik at kablen ikke kommer i konflikt med sårbare og verdifulle organismer og bunnhabitater. Dersom det ved legging av kabler oppdages spesielt sårbare arter, skal det i henhold til naturmangfoldloven § 12 tas utgangspunkt i miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder som unngår eller begrenser skade på naturmangfold.

Departementet forutsetter videre at det redegjøres for hvordan anleggsarbeidet kan tilpasses slik at man unngår inngrep i sentrale funksjonsområder for enkelte arter i hekketiden.

BKK har kommentert i forbindelse med høringene at de presenterte riggplassene er basert på en foreløpig studie og at det senere i prosessen vil avklares hvor det blir behov for å etablere riggplasser. BKK påpeker at det er mulig at det ikke vil bli behov for alle de mulige riggplassene som er presentert. Departementet viser til at detaljplanlegging av transport og anleggsarbeid, herunder riggplasser, vil bli behandlet av NVE i forbindelse med en eventuell miljø-, transport- og anleggsplan.

9. Vedtak og vilkår

9.1 Anleggskonsesjon

Etter en samlet vurdering finner departementet grunnlag for å tilrå at det gis konsesjon etter energiloven § 3-1, jf. § 1-2, for følgende elektriske anlegg:

- En om lag 62,5 km lang 420 kV kraftledning fra Steinsland kraftverk til Lindåsneset transformatorstasjon i Lindås kommune. Kraftledningstraseen bygges etter alternativ 2.0

– 3.0 – 1.1A – 3.1A – 2.0 – 2.2 – 2.3 – 2.4A – justert alternativ 1 – 3.3 – 1.0 – 1.6 – 3.4B.
Ledningen drives inntil videre med 300 kV spenning.

- bygge og drive Steinsland koblingsstasjon i Modalen kommune med følgende elektriske anlegg: Tre 420 kV bryterfelt som drives på 300 kV inntil videre, samt nødvendig høyspennings apparatanlegg. Stasjonen skal bygges og drives som en T-avgreining inntil ledningen skal drives med 420 kV spenning.
- bygge og drive ny Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune med følgende elektriske anlegg: En omkoblbar 300 (420)/ 132/ 22 kV transformator med ytelse 300 MVA, tre 420 kV koblingsfelt som drives på 300 kV inntil videre, tre 132 kV bryterfelt, samt nødvendig høyspennings apparatanlegg.
- En om lag 4,3 km lang kraftledning fra Matre kraftverk til Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune, med nominell spenning 132 kV.
- På strekningen fra Matre kraftverk til første fellesmast med ledningen 132 kV Stordal - Haugsvær i Matresdalen, skal anlegget bygges som jordkabelanlegg fra koblingsanlegget og en strekning på om lag 600 meter. Videre mot Haugsvær transformatorstasjon skal ledningen bygges med fagverksmaster med vertikaloppheng. På denne strekningen skal ledningen gå på felles masterekke med 132 kV Stordal – Haugsvær.
- Ombygging av en om lag 14,2 km lang kraftledning fra Stordal kraftverk i Høyanger kommune til Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune, med nominell spenning 132 kV. Konesjonen meddeles BKK Produksjon AS.

9.2 Vilkår for anleggskonsesjon

Konsesjon til anleggene gis på vilkår som tilrås fastsatt i forslag til anleggskonsesjonene.

9.3 Ekspropriasjonstillatelse

BKK har søkt om ekspropriasjonstillatelse etter oteigningslova § 2 og samtykke til forhåndstiltredelse etter § 25. Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene. BKK Nett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for nødvendige arealer til transformatorstasjoner og koblingsanlegg. BKK Nett søker om å erverve om lag 20 dekar til etablering av koblingsstasjon i Steinsland og omlag 20 dekar til ny Haugsvær transformatorstasjon.

Behov for erverv av omlag 11 dekar for utvidelse av Frøyset transformatorstasjon er bortfalt som følge av at det ikke gis konsesjon til dette.

BKK Nett søker om ekspropriasjon til bruksrett for nødvendige arealer til kraftledningsgaten for 420 kV Mongstad – Modalen og 132kV Matre – Haugsvær, til lager, ferdsel og transport og rett til å etablere riggplasser.

Departementet har foretatt en avveining av om tiltaket skal få tillatelse etter oreigningslova ut fra de fordeler og ulemper tiltaket innebærer. Departementet har i denne vurderingen satt hensynet til forsyningssikkerhet for samfunnet sammen med reduserte energitap og avbruddskostnader anlegget vil medføre, opp mot mot hensynet til de grunneiere og rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser blant annet knyttet til miljø.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anlegg det er gitt innstilling på og tilrådd konsesjon for etter energiloven. Departementet mener samtidig at de samfunnsmessige fordelene ved tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver som vil bli berørt. Departementet har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved anlegget er overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres.

De samfunnsmessige fordelene ved kraftledningen må utvilsomt vurderes som større enn de skader og ulemper som blir påført, jf. oreigningslova § 2 i.f. BKK Nett AS gis på dette grunnlag ekspropriasjonstillatelse.

Departementet vil ta stilling til søknad om forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.

Olje- og energidepartementet

Tilråd:

1. I medhold av energiloven § 3-1 gis BKK Nett AS tillatelse til å bygge, eie og drive en ny 420 kV kraftledning med tilhørende anlegg fra Steinsland i Modalen kommune til Lindåsneset transformatorstasjon i Lindås kommune.
2. I medhold av energiloven § 3-1 gis BKK Nett AS tillatelse til å bygge, eie og drive en 132 kV kraftledning med tilhørende anlegg fra Matre kraftverk til Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune.
3. I medhold av energiloven § 3-1 gis BKK Produksjon AS tillatelse til å bygge, eie og drive en 132 kV kraftledning med tilhørende anlegg fra Stordal kraftverk i Høyanger kommune til Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune.
4. Tillatelsene gis på de vilkår som fremgår av vedlagte forslag.
5. Planendringer kan foretas av departementet eller den instans departementet bemyndiger.
6. I medhold av oteigningslova § 2 annet ledd gis samtykke til at BKK Nett AS og BKK Produksjon AS kan ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av 420kV kraftledning Modalen – Mongstad, 132kV Matre – Haugsvær og ombygging av 132kV Stordal – Haugsvær med tilhørende elektriske anlegg.

*Statsministerens kontor
Bifalt ved
kongelig resolusjon
av 19. juni 2015*

Foredratt av statsråd Horne

19/6 2015
Saksnummer: 15/10000

Anleggskonsesjon

Meddelt:

BKK Nett AS

Organisasjonsnummer: 976 944 801

Dato: 19.06.2015

Varighet: 30 år fra konsesjonsdato

Ref:

Kommune: Modalen, Masfjorden, Gulen, Austrheim og Lindås

Fylke: Hordaland, Sogn- og Fjordane

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1 og under henvisning til søknader av 24. september 2010, 14. mai 2012 og 6. desember 2012, meddeles BKK Nett AS anleggskonsesjon.

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge, eie og drive følgende elektriske anlegg:

420 kV kraftledning Modalen – Mongstad

En omlag 62,5 km lang 420 kV kraftledning fra Steinsland koblingsstasjon i Modalen kommune, via ny Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune, til Lindåsneset transformatorstasjon i Lindås kommune. Ledningen vil også berøre Gulen og Austrheim kommuner. Ledningen vil bestå av følgende delstrekninger:

- En omlag 28,3 km lang luftledning fra Steinsland koblingsstasjon til Haugsvær transformatorstasjon. Ledningen skal bygges etter traséalternativ 2.0 - 3.0 - 1.1A - 3.1A – 2.0.
- En omlag 25,8 km lang luftledning fra Haugsvær transformatorstasjon til ilandføringspunkt for sjøkabel i Iledalsvågen. Ledningen skal bygges etter traséalternativ 2.2 - 2.3 - 2.4A - justert alternativ 1 – 3.3 –justert alternativ 2.5/1.0 – 1.6.
- En omlag 7,0 km lang sjøkabel over Fensfjorden.
- En om lag 1,4 km lang luftledning fra ilandføringspunkt ved Mongstad til Lindåsneset transformatorstasjon. Ledningen skal bygges etter traséalternativ 3.4B.

Ledningen skal inntil videre drives med 300 kV spenning.

Kraftledningen skal i hovedsak bygges med selv bærende portalmast i stål med innvendig bardunering, fargeløse glassisolatorer med V-kjedeoppheng.

Liner skal i hovedsak være 1×3×2 FeAl 481 (duplex Parrot Special), men kan bygges med 1×3×1 FeAl 1022 (simplex Hubro) på strekninger der klimamessige forhold tilsier dette.

Ledningen skal bygges med to toppliner, hvorav den ene med optisk fiber.

Sjøkabelen over Fensfjorden skal bygges med tverrsnitt 1×3×1 1200 mm² Cu.

Vilkår om annen materialbruk og farger er fastsatt for deler av kraftledningen, se under.

Steinsland koblingsstasjon

Tillatelse til å bygge, eie og drive Steinsland koblingsstasjon i Modalen kommune med følgende elektriske anlegg:

- Tre 420 kV bryterfelt som driftes på 300 kV inntil videre.
- Nødvendig høyspennings apparatanlegg

Stasjonen skal bygges og drives som en T-avgreining inntil ledningen skal drives med 420 kV spenning.

Haugsvær transformatorstasjon

Tillatelse til å bygge, eie og drive ny Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune med følgende elektriske anlegg:

- En omkoblbar 300 (420)/ 132/ 22 kV transformator med ytelse 300 MVA
- Tre 420 kV koblingsfelt som driftes på 300 kV inntil videre.
- Tre 132 kV bryterfelt
- Nødvendig høyspennings apparatanlegg

Ledningstrasé med tilhørende stasjoner er i det vesentlige vist i vedlagt kart merket "420 kV Modalen – Mongstad".

132 kV kraftledning Matre kraftverk – Haugsvær transformatorstasjon

Tillatelse til å bygge om og drive en om lag 4,3 km lang kraftledning med nominell spenning 132 kV fra Matre kraftverk til Haugsvær transformatorstasjon, i Masfjorden kommune, bestående av:

- En om lag 0,6 km lang jordkabel fra Matre kraftverk til kabelendemast vest for Matreelva. Kabelanlegget skal bygges etter alternativ 4, som omsøkt i tilleggsøknad av 12. desember 2012. Jordkabelen bygges med tverrsnitt 2 x 1200 mm² Al.
- En om lag 3,7 km lang luftledning fra kabelendemast til Haugsvær transformatorstasjon. Ledningen bygges med tverrsnitt 1x3x1 FeAl 1022 (Hubro). På strekningen videre der anlegget går over i luftledning til første fellesmast med ledningen 132 kV Stordal - Haugsvær i Matresdalen, skal ledningen bygges med grantremaster. På strekningen fra fellesmast i Matresdalen til Haugsvær transformatorstasjon skal ledningen gå på felles masterekke med 132 kV Matre – Haugsvær på dobbelkurs stålmast.

Punkt 15 om ledningen 132 kV Matre – Frøyset i anleggskonsesjon meddelt BKK Nett AS 13.9.1999, NVE ref. 199903319-3, bortfaller når ovennevnte anlegg idriftsettes.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren.

I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven § 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Tillatelsen gjelder i 30 år fra konsesjonen gis.

2. Fornyelse

Konsesjonæren skal søke om fornyelse av konsesjonen senest ett år før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker fornyet konsesjon, skal det innen samme frist gis melding om dette.

3. Bygging

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og idriftsatt innen 5 år fra endelig konsesjon.

Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren plikter å gjøre seg kjent med de til enhver tid gjeldende regler for drift av anlegget.

Et eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift for de anlegg konsesjonen omfatter, krever godkjenning fra NVE. Godkjenning kan gis etter søknad dokumentert med avtale og øvrige dokumenter.

5. Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6. Endring av konsesjon

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7. Tilbakekall av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8. Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke de til enhver tid gjeldende reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

9. Miljø-, transport- og anleggsplan

Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan, som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegg med konsesjon etter energiloven. BKK Nett AS skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen skal gjøres kjent for entreprenører. Konsesjonæren har ansvaret for at planen følges.

Anlegget skal til enhver tid holdes i tilfredsstillende driftsmessig stand i henhold til miljø-, transport- og anleggsplanen og eventuelt andre vilkår/planer.

Konsesjonæren skal foreta en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdene, som skal være ferdig senest to år etter at anlegget eller deler av anlegget er satt i drift.

Tilsyn med bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget er tillagt NVE. Utgifter forbundet med NVEs godkjenning av planen, og utgifter til tilsyn med overholdelse av planen dekkes av konsesjonæren.

Ved behov for planer etter andre vilkår, kan disse inkluderes i miljø-, transport- og anleggsplanen.

Konsesjonæren skal avklare undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 før miljø-, transport- og anleggsplanen blir godkjent.

Utover det som står i veilederen skal planen spesielt beskrive og drøfte:

- hvordan anleggsarbeidet kan tilpasses slik at konsesjonæren unngår inngrep i sentrale områder for utsatt rovfugl i hekketiden

- om det er aktuelt å bruke andre mastetyper på hele eller deler av strekningen for å redusere de visuelle virkningene av kraftledningen

- konkret plassering av master i Iledalen på strekningen sør for fylkesvei 570

- konkret plassering av kabelendemast i Iledalen

- plassering av master og mastefester slik at beslag av dyrket mark om mulig unngås

- hvilke arealer som ved transformatorstasjonen i Haugsværdalen som kan benyttes som næringsareal og hvilke arealer som eventuelt skal tilbakeføres til opprinnelig tilstand

- mer detaljerte undersøkelser av skredfare ved Haugsværdalen transformatorstasjon og vurdere tiltak for å redusere risiko for skade på stasjonen

- hvorvidt det er behov for å kable eksisterende 22 kV nett forbi Haugsvær transformatorstasjon.

- nærmere beskrivelse av trasé forbi Frøyset transformatorstasjon.

- gjennomføringen av trasérydding/skogrydding, spesielt i kryssingspunkter med vei og merkede turstier, foran og rundt kabelendemaster og der man fra bebyggelse har direkte innsyn, slik som fastsatt i vilkår under i punkt 13. Vegetasjon bør også settes igjen langs Sleirsvatnet og ellers vurderes der det er satt vilkår om kamuflerende tiltak.

- Dersom det ved legging av kabler oppdages spesielt sårbare arter, skal det benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder for å unngå eller begrense skade på naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 12.

- detaljert plan for bygging av nytt 132 kV anlegg fra Matre kraftverk til Haugsvær transformatorstasjon, herunder beskrive nytt jordkabelanlegg, slik som fastsatt i vilkåret om kabling over.

- nærmere beskrivelse av fasadetegninger for bygninger ved transformatorstasjon, som fastsatt i vilkår under i punkt 11. Nærmere beskrivelse av prosjektering av Haugsvær transformatorstasjon skal også fremgå av detaljplanen.

- nærmere beskrivelse av kamuflering av master, som fastsatt i vilkår under i punkt 12. Behovet for kamuflering i Haugsværdalen skal vurderes sammen med eventuelle krav om luftfartsmerking.

- nærmere beskrivelse av merking av toppliner med grisehaler for å redusere risikoen for fuglekollisjoner ved kryssingen av Yndedalsvassdraget ved utløpet av Kvamsvatnet og ved

Langevatnet, som fastsatt i vilkår under i punkt 14. Behov for ytterligere merking av hensyn til fugl skal også vurderes i detaljplanleggingen.

- nærmere beskrivelse av sanering av eksisterende 132 kV kraftledning Matre – Frøyset, som fastsatt i vilkår under i punkt 15.

- Når det gjelder masteplassering i Iledalen bør det søkes å bidra til å redusere arealmessige ulemper.

10. Byggetekniske krav

Utbygger skal påse at transformatorbygg etableres i samsvar med kravene i forskrift om tekniske byggverk (FOR 2010-03-24 nr. 489) så langt disse kravene passer for bygget.

11. Fasadetegninger for transformatorbygg

Tiltakshaver skal utarbeide fasadetegninger for bygninger ved konsesjonsgitte transformatorstasjoner. Tegningene sendes NVE for godkjenning i forbindelse med miljø-, transport- og anleggsplanen.

12. Kamouflering

Kraftledningen skal bygges med master i mørk grønn/brun farge og komposittisulatorer på følgende strekninger:

- I Eikemodalen
- Langs Sleirsvatnet
- I Iledalen sør for fylkesvei 570

I tillegg skal behovet for kamouflering av ledningen i Haugsværdalen vurderes sammen med eventuelle krav om luftfartsmerking.

Endelig områdeavgrensning, farge- og komponentvalg skal legges fram i ovennevnte miljø-, transport- og anleggsplan.

13. Trasérydding

For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen og ivareta hensynet til naturmangfoldet skal skogrydding begrenses så langt dette vurderes som hensiktsmessig og forsvarlig. Gjensetting av vegetasjon bør gjennomføres langs Sleirsvatnet og ellers vurderes der det er satt vilkår om kamuflerende tiltak, i kryssingspunkter med vei og merkede turstier. Gjennomføring av skogrydding skal omtales i miljø-, transport og anleggsplanen.

14. Merking for fugl

Topplinene skal merkes med grisehaler for å redusere risikoen for fuglekollisjoner der ledningen krysser Yndesdalsvassdraget ved utløpet av Kvamsdalsvatnet og ved Langevatnet.

15. Riving av eksisterende ledning

Eksisterende 132 kV kraftledning Matre – Frøyset skal rives innen to år etter idriftsettelse av 420 kV Modalen – Mongstad.

16. Etablering av koblingsstasjon i Steinsland

Ved etablering av T-avgreining i Steinsland skal det så langt det er hensiktsmessig tilrettelegges for oppgradering til fullverdig koblingsstasjon. Denne oppgraderingen skal skje ved ledningen Modalen – Mongstads overgang til drift på 420 kV.

Anleggskonsesjon

Meddelt:

BKK Produksjon AS

Organisasjonsnummer: 976 944 642

Dato: 19.06.2015

Varighet: 30 år fra konsesjonsdato

Ref:

Kommune: Høyanger, Masfjorden

Fylke: Sogn og Fjordane, Hordaland

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1 og under henvisning til søknader av 24. september 2010, meddeles BKK Produksjon AS anleggskonsesjon.

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge om, eier og drive følgende elektriske anlegg:

132 kV Stordal - Haugsvær

En omlag 14,2 km lang kraftledning fra Stordal kraftverk i Høyanger kommune til Haugsvær transformatorstasjon i Masfjorden kommune, med nominell spenning 132 kV og tverrsnitt 1×3×1 FeAl 240.

På strekningen fra fellesmast i Matresdalen til Haugsvær transformatorstasjon skal ledningen gå på felles masterekke med 132 kV Matre – Haugsvær på dobbelkurs stålmast.

Punkt nr. 2 i anleggskonsesjon meddelt BKK Produksjon AS 12.3.1999, ref. NVE 199805274, bortfaller herved.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren.

I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven § 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Tillatelsen gjelder i 30 år fra konsesjonen gis.

2. Fornyelse

Konsesjonæren skal søke om fornyelse av konsesjonen senest ett år før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker fornyet konsesjon, skal det innen samme frist gis melding om dette.

3. Bygging

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og idriftsatt innen 5 år fra endelig konsesjon.

Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren plikter å gjøre seg kjent med de til enhver tid gjeldende regler for drift av anlegget.

Et eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift for de anlegg konsesjonen omfatter, krever godkjenning fra NVE. Godkjenning kan gis etter søknad dokumentert med avtale og øvrige dokumenter.

5.Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6.Endring av konsesjon

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7.Tilbakekall av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8.Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke de til enhver tid gjeldende reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

